

University of Groningen

De kwaliteit van de technisch opsporingsambtenaar

Hoving, Roelf Anton

IMPORTANT NOTE: You are advised to consult the publisher's version (publisher's PDF) if you wish to cite from it. Please check the document version below.

Document Version

Final author's version (accepted by publisher, after peer review)

Publication date:
2020

[Link to publication in University of Groningen/UMCG research database](#)

Citation for published version (APA):

Hoving, R. A. (2020). *De kwaliteit van de technisch opsporingsambtenaar*. Rijksuniversiteit Groningen.

Copyright

Other than for strictly personal use, it is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

The publication may also be distributed here under the terms of Article 25fa of the Dutch Copyright Act, indicated by the "Taverne" license. More information can be found on the University of Groningen website: <https://www.rug.nl/library/open-access/self-archiving-pure/taverne-amendment>.

Take-down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Downloaded from the University of Groningen/UMCG research database (Pure): <http://www.rug.nl/research/portal>. For technical reasons the number of authors shown on this cover page is limited to 10 maximum.

university of
groningen

faculty of law

De kwaliteit van de technisch opsporingsambtenaar

Geïntegreerd rapport

R.A. Hoving

September 2020

Voorwoord

Dit onderzoek gaat over de borging van de kwaliteit van de technisch opsporingsambtenaar en het onderzoek dat hij uitvoert. Het onderzoek is uitgevoerd in opdracht van het Nederlands Register Gerechtelijke Deskundigen (NRGD). Aanleiding voor het onderzoek was de constatering van het NRGD dat zij wel een taak hebben bij de borging van de kwaliteit van deskundigen in formele zin, maar niet bij de borging van de kwaliteit van technisch opsporingsambtenaren. Dit leidt tot de vraag hoe de kwaliteit van de technisch opsporingsambtenaar en zijn onderzoek kan worden geborgd en welke rol het NRGD daar eventueel in zou kunnen spelen. Voor het onderzoek zijn verschillende personen geïnterviewd. Ik dank hun voor hun medewerking.

Samenvatting

Forensisch onderzoek is van belang bij de opsporing en vervolging van strafbare feiten. Dit forensisch onderzoek wordt uitgevoerd door forensisch onderzoekers. Een forensisch onderzoeker die zelf geen opsporingsambtenaar is, moet in de regel formeel als deskundige worden benoemd voordat hij zijn onderzoek ten behoeve van een strafzaak kan uitvoeren. Bij het benoemen van een deskundige moet de officier van justitie en kan de rechter(-commissaris) kiezen voor een deskundige die is geregistreerd in het Nederlands Register Gerechtelijke Deskundigen (NRGD). Het is ook mogelijk dat de forensisch onderzoeker wel een opsporingsambtenaar is. Dan is hij een technisch opsporingsambtenaar. Voor technisch opsporingsambtenaren gelden andere regels dan voor forensisch onderzoekers die geen opsporingsambtenaren zijn. Zo hoeven technisch opsporingsambtenaren niet formeel te worden benoemd als deskundige, kunnen zij niet worden opgenomen in het NRGD en zijn de regels over het deskundigenonderzoek in het Wetboek van Strafvordering niet van toepassing op de technisch opsporingsambtenaar en het onderzoek dat hij uitvoert. De vraag rijst hoe de kwaliteit van een technisch opsporingsambtenaar en het onderzoek dat hij uitvoert dan wel kan worden gewaarborgd. Bij de borging van de kwaliteit van forensisch onderzoekers die geen opsporingsambtenaar zijn heeft het NRGD een belangrijke rol, maar is die rol er ook bij de borging van de kwaliteit van technisch opsporingsambtenaren?

Dit onderzoek is in twee delen uitgevoerd. Deel A is een beschrijvend onderzoek naar de wettelijke kaders die zijn opgesteld om de kwaliteit van forensisch onderzoekers te waarborgen. De centrale vraag is of er binnen het huidige en toekomstige wettelijke kader voldoende mogelijkheden zijn om toezicht te houden op de kwaliteit van de forensisch onderzoeker. Kortgezegd is de conclusie dat het huidige wettelijke kader vrijwel geheel ziet op forensische onderzoekers die geen opsporingsambtenaar zijn, en weinig aanknopingspunten biedt om de kwaliteit van technisch opsporingsambtenaren te waarborgen. In het toekomstige wettelijke kader is deze borging ook nog niet ingevuld. Deel B is daarom een verkennend onderzoek die voortbouwt op deze conclusie. De centrale vraag in deel B is hoe in het strafproces de kwaliteit van de technisch opsporingsambtenaar zou kunnen worden gewaarborgd. Daarbij wordt specifiek ingegaan op de rol die het NRGD daarbij kan vervullen. Er worden enkele mogelijke regelingen verkend die eraan kunnen bijdragen dat er meer zicht is op de kwaliteit van technisch opsporingsambtenaren. In interviews met personen die kennis hebben van forensisch onderzoek is gepeild in hoeverre deze mogelijke regelingen draagvlak hebben. De bevindingen van beide onderzoeken worden in deze samenvatting geïntegreerd, aan de hand van enkele conclusies op een rij gezet.

Een forensisch onderzoeker is een deskundige

Een forensisch onderzoeker is in beginsel een deskundige, omdat hij informatie presenteert die is gebaseerd op het gebruik van kennis en vaardigheden die anderen niet hebben. Met deze informatie wordt een vraag om informatie of advies van anderen beantwoord. Of de forensisch onderzoeker een deskundige is, is niet afhankelijk van de vraag of hij als zodanig is benoemd en evenmin doet het er toe of de forensisch onderzoeker werkzaam is bij de politie. Deze materiele interpretatie van het begrip deskundige wordt breed gedeeld. De wetgever zegt in de memorie van toelichting bij de moderniseringsvoorstellen voor het nieuwe Wetboek van Strafvordering ook dat de inhoudelijke kennis centraal staat bij de beoordeling of iemand als deskundige moet worden aangemerkt.

Het huidige wettelijke kader biedt onvoldoende ruimte voor borging van de kwaliteit van technisch opsporingsambtenaren

Het huidige wettelijke kader normeert de inschakeling van forensisch onderzoekers die geen opsporingsambtenaren zijn en bevat ook enkele voorschriften over de inhoud van het deskundigenrapport. Over de inschakeling van technisch opsporingsambtenaren is niets geregeld en dat geldt ook voor de inhoud van de processen-verbaal van technisch opsporingsambtenaren. Hierdoor is het voor een buitenstaande niet goed mogelijk om zicht te krijgen op de kwaliteit van de technisch opsporingsambtenaar en zijn onderzoek. De kwaliteit wordt alleen intern binnen de politieorganisatie getoetst. Hoe deze toetsing wordt uitgevoerd is onbekend en oncontroleerbaar. Het gebrek aan transparante maatregelen die de kwaliteit van technisch opsporingsambtenaren kunnen waarborgen, zal niet in elke strafzaak tot problemen leiden. Toch bestaan er wel degelijk zorgen over de kwaliteit van technisch opsporingsambtenaren en het onderzoek dat zij doen. Er is anekdotisch bewijs dat onjuiste processen-verbaal van technisch opsporingsambtenaren hebben bijgedragen aan onterechte veroordelingen van verdachten. Het is daarom wenselijk dat er meer aandacht wordt besteed aan de borging van de kwaliteit van technisch opsporingsambtenaren.

In het gemoderniseerde Wetboek van Strafvordering is meer aandacht voor technisch opsporingsambtenaren

In de moderniseringsvoorstellen voor het Wetboek van Strafvordering wordt bepaald dat het wettelijk kader over de benoeming en het verslag van een deskundige niet van toepassing is op technisch opsporingsambtenaren. Dit is winst in vergelijking met de huidige situatie waarin ditzelfde voorschrift is gebaseerd op een OM-aanwijzing. In de memorie van toelichting wordt verder gesteld dat het gemaakte onderscheid niet betekent dat de technisch opsporingsambtenaren niet als deskundige kunnen worden gehoord in het strafproces. De moderniseringsvoorstellen verwijzen naar een algemene maatregel van bestuur waarin nadere regels over de uitvoering van technisch opsporingsonderzoek kunnen worden gesteld. Deze algemene maatregel van bestuur biedt de mogelijkheid om de borging van de kwaliteit van technisch opsporingsambtenaar verder te regelen.

Er is geen draagvlak voor de benoeming van technisch opsporingsambtenaren

De belangrijkste reden om onderscheid te maken in de wijze van inschakeling van forensisch onderzoekers die wel en die geen opsporingsambtenaren zijn, is dat de politie aan het begin van een opsporingsonderzoek graag snel en flexibel wil handelen. Daarbij past het niet om een formele benoemingsprocedure te doorlopen. Bovendien leidt niet elke inzet van technisch opsporingsambtenaren tot in een strafzaak bruikbare onderzoeksresultaten. Om deze redenen is er geen draagvlak om technisch opsporingsambtenaren bij hun inschakeling als deskundigen te benoemen en blijft het onderscheid tussen formeel benoemde deskundigen en technisch opsporingsambtenaren in het gemoderniseerde Wetboek van Strafvordering gehandhaafd.

Er is geen draagvlak voor de registratie van technisch opsporingsambtenaren

Het Nederlands Register Gerechtelijke Deskundigen is een openbaar register van deskundigen waarvan is vastgesteld dat zij voldoen aan de registratie-eisen en die daarmee geschikt worden geacht om in het strafproces op te treden. Een vergelijkbare registratie van technisch opsporingsambtenaren wordt onwenselijk geacht. Vooral aan de wenselijkheid van een openbaar register wordt getwijfeld. Het delen van de gegevens van technisch opsporingsambtenaren is overbodig, omdat er geen mogelijkheden zijn voor de officier van justitie, rechter-commissaris of verdediging om een specifieke technisch opsporingsambtenaar in te schakelen. Het delen van persoonsgegevens van technisch opsporingsambtenaren is potentieel ook gevaarlijk als de verdachte hiermee aan de haal gaat. Verder

wordt gevreesd dat registratie van technisch opsporingsambtenaren leidt tot meer bureaucratie en tijdverslindende procedures.

Certificering van de opleiding en permanente educatie van technisch opsporingsambtenaren kan bijdragen aan kwaliteit van technisch opsporingsambtenaren

De opleiding en permanente educatie van technisch opsporingsambtenaren wordt grotendeels verzorgd binnen de politie, met name door de politieacademie. Welke kennis en vaardigheden een technisch opsporingsambtenaar precies heeft, wordt niet altijd nauwkeurig bijgehouden. Het is onduidelijk of de politie in staat is om technisch opsporingsambtenaren goed op te leiden en ervoor kan zorgen dat de kennis en vaardigheden van technisch opsporingsambtenaren bij de tijd blijft. Er is daarom veel draagvlak voor externe betrokkenheid bij de opleiding en permanente educatie van technisch opsporingsambtenaren. Vooral gedacht wordt aan het certificeren van de opleiding door een externe partij. Dit zou kunnen worden gedaan door het NRGD, omdat het NRGD veel kennis heeft over de eisen waar forensisch onderzoekers aan moeten voldoen en ervaring heeft opgedaan met het certificeren van de opleiding van het NIFP.

De kwaliteit van de technisch opsporingsambtenaar en zijn onderzoek moet aan de hand van zijn rapport kunnen worden beoordeeld

Het huidige wettelijke kader stelt geen bijzondere voorwaarden aan het rapport – in de vorm van een proces-verbaal – van een technisch opsporingsambtenaar. Daardoor is het voor de procespartijen – rechter, officier van justitie en verdediging – moeilijk om te beoordelen wat de kwaliteit is van de technisch opsporingsambtenaar en zijn rapport. Aangezien dit proces-verbaal wel (als bewijsmiddel) kan bijdragen aan de beslissingen die in een strafzaak worden genomen, is het wenselijk dat in het proces-verbaal voldoende informatie staat om de kwaliteit ervan te kunnen beoordelen. De nadere regels over de uitvoering van het technisch opsporingsonderzoek zouden dus onder meer betrekking moeten hebben op de inhoud van het rapport/proces-verbaal van de technisch opsporingsambtenaar. Onder meer kan daarin worden opgenomen dat de technisch opsporingsambtenaar verplicht moet vermelden dat hij een (door het NRGD) gecertificeerde opleiding heeft gevolgd.

Inhoudsopgave

<i>Voorwoord</i>	2
<i>Samenvatting</i>	3
<i>Inhoudsopgave</i>	6
<i>Deel A: Toezicht op de kwaliteit van de forensisch onderzoeker</i>	8
<i>1. Inleiding</i>	9
<i>2. De hoedanigheid van een forensisch onderzoeker</i>	11
2.1 De forensisch onderzoeker	11
2.2 Definitie van deskundige	11
2.3 Getuigen en deskundigen	12
2.4 De opsporingsambtenaar	13
2.5 De forensisch onderzoeker	14
2.6 Formele, wettelijke definities	15
2.7 Afronding	17
<i>3. Wettelijke kader voor toezicht op de kwaliteit van de forensisch onderzoeker</i>	19
3.1 Voorschriften over toezicht op de kwaliteit van de forensisch onderzoeker	19
3.2 De deskundige	19
3.3 De technisch opsporingsambtenaar	22
3.4 Wettelijke bewijsregels	23
3.5 Afronding	24
<i>4. Analyse en kritiek</i>	25
4.1 Uiteenlopend toezicht	25
4.2 Rol en positie NRGD	25
4.3 Toezicht op de kwaliteit van de technisch opsporingsambtenaar	29
4.4 Beoordeling van de kwaliteit van de forensisch onderzoeker door rechter	30
4.5 Afronding	31
<i>5. Toezicht in het nieuwe Wetboek van Strafvordering</i>	33
5.1 Modernisering Strafvordering	33
5.2 De deskundige in de conceptwetsvoorstellen	33
5.3 Definitie, inschakeling, benoeming en toezicht	34
5.4 Verklaringen en verslagen van forensisch onderzoekers	36
5.4 Afronding	38
<i>6. Bevindingen en conclusies</i>	39

<i>Deel B: Waarborgen voor de kwaliteit van de technisch opsporingsambtenaar</i>	43
<i>1. Inleiding</i>	44
<i>2. Onderzoeksmethode</i>	46
<i>3. De kwaliteit van technisch opsporingsambtenaren</i>	47
3.1 Beschikbare informatie over de kwaliteit van technisch opsporingsambtenaren	47
3.2 Problemen met de kwaliteit van technisch opsporingsambtenaren	48
3.3 Afronding	49
<i>4. Beoordelen van de kwaliteit van technisch opsporingsambtenaren</i>	50
4.1 Verzamelen en delen van informatie	50
4.2 Interne waarborgen bij de politie	50
4.3 Accreditatie van politielaboratoria	51
4.4 Externe betrokkenheid bij de opleiding en permanente educatie	51
4.5 Registratie van technisch opsporingsambtenaren	52
4.6 Afronding	53
<i>5. Procedures om de kwaliteit van technisch opsporingsambtenaren te waarborgen</i>	54
5.1 Uitgangspunten van de wettelijke regeling	54
5.2 Opsporing en berechting	54
5.3 Wijzigingen van de inschakelingsprocedure	55
5.4 Overige procedurele voorschriften	56
5.5 Afronding	57
<i>6. Bevindingen en conclusies</i>	58
 <i>Bijlage 1: Gebruikte literatuur</i>	 60

Deel A: Toezicht op de kwaliteit van de forensisch onderzoeker

Over het wettelijk kader voor het toezicht op de kwaliteit van de forensisch onderzoeker en de rol van het NRGD daarin

1. Inleiding

Forensisch onderzoek in strafzaken kan van groot belang zijn voor de opsporing van daders van strafbare feiten en de berechting van deze verdachten. Zo kan onderzoek naar gevonden sporen, zoals vingerafdrukken, genetisch materiaal, vezels, etc., eraan bijdragen dat een verdachte in beeld komt. Het verslag van een forensisch onderzoek kan door de rechter worden gebruikt als bewijsmiddel. Vanwege de grote belangen die op het spel staan in een strafzaak moet forensisch onderzoek voldoende kwaliteit hebben. Niet voor niets heeft de minister van Justitie en Veiligheid in de ‘Visie op forensisch onderzoek ten behoeve van de strafrechtketen’ uit 2018 nog gesteld dat “het hele proces van forensisch onderzoek, van het veiligstellen van sporen op de plaats delict tot en met de rechtszaal, aan dezelfde hoge standaarden” moet voldoen.¹ De waarborgen voor de kwaliteit van het forensisch onderzoek kunnen in een wettelijk kader worden vastgelegd. Eén van de mogelijke waarborgen is het houden van toezicht op de kwaliteit van de forensisch onderzoeker.

Het is niet zonder meer duidelijk welk wettelijke kader van toepassing is op het toezicht op de forensische onderzoeker. De begrippen ‘forensisch onderzoek’ en ‘forensisch onderzoeker’ worden in het Wetboek van Strafvordering namelijk niet gebruikt. Er worden wel verschillende procesdeelnemers onderscheiden, zoals slachtoffers, getuigen, deskundigen en opsporingsambtenaren. Het toepasselijke wettelijk kader verschilt per procesdeelnemer. Voor getuigen zijn er bijvoorbeeld regels over de beëdiging en het verschoningsrecht, voor deskundigen over de benoeming en de rapportage en voor opsporingsambtenaren over het opstellen van een proces-verbaal. Om te bepalen welke regels van toepassing zijn, moet worden vastgesteld in welke hoedanigheid iemand optreedt. Zo kan dezelfde persoon als slachtoffer en als getuige worden aangemerkt, maar alleen als getuige mogen zijn verklaringen worden gebruikt als bewijsmiddel. Voor de forensisch onderzoeker moet dus worden vastgesteld in welke hoedanigheid hij in het strafproces optreedt.

In dit onderzoek staat de vraag centraal of er binnen het huidige en toekomstige wettelijke kader voldoende mogelijkheden zijn om toezicht te houden op de kwaliteit van de forensisch onderzoeker. Een deel van de forensisch onderzoekers wordt formeel beschouwd als deskundige. Bij het beantwoorden van deze vraag wordt daarom specifiek aandacht geschonken aan de positie van het Nederlands Register Gerechtelijke Deskundigen (NRGD). Dit register heeft immers als doel “bij te dragen aan de bevordering van de kwaliteit van de inbreng van deskundigen in de rechtspleging”.² Wat de omvang is van de taak van het NRGD hangt af van de vraag welke forensisch onderzoekers als deskundigen worden aangemerkt. Niet elke forensisch onderzoeker krijgt in de huidige praktijk formeel de hoedanigheid van deskundige. Uit de Aanwijzing technisch opsporingsonderzoek /deskundigenonderzoek volgt dat forensisch onderzoekers die werkzaam zijn bij de politie niet worden aangemerkt als deskundigen maar als technisch opsporingsambtenaren.³

Om de centrale vraag te beantwoorden wordt in het onderstaande eerst ingegaan op de verschillende hoedanigheden die een forensisch onderzoeker kan hebben (hoofdstuk 2). Daarbij staan de verschillen tussen deskundigen, getuigen en (technisch) opsporingsambtenaren centraal. Vervolgens wordt het wettelijk kader uiteengezet voor het toezicht op de kwaliteit van de deskundige en de (technisch) opsporingsambtenaar (hoofdstuk 3). Nadat het wettelijk kader is beschreven, wordt ingegaan op de vraag of dit kader voldoende mogelijkheden biedt om toezicht te houden op de kwaliteit van de forensisch onderzoeker (hoofdstuk 4). Daarbij wordt aandacht besteed aan de kritiek

---

¹ Bijlage bij Kamerstukken II 2018-19, 29628, 819, p. 5.

² Besluit register deskundigen in strafzaken, Stb. 2009, 330, p. 8.

³ Aanwijzing technisch opsporingsonderzoek/deskundigenonderzoek, Stcr. 2013, 13962.

die in het verleden door verschillende auteurs is geleverd op het huidige wettelijke kader voor de toezicht op forensisch onderzoekers. Vervolgens wordt vooruit gekeken naar de gevolgen die de modernisering van het Wetboek van Strafvordering gaat hebben voor het toezicht op de forensisch onderzoeker (hoofdstuk 5). Er wordt afgesloten met een overzicht van de belangrijkste bevindingen (hoofdstuk 6).

2. De hoedanigheid van een forensisch onderzoeker

2.1 De forensisch onderzoeker

Een forensisch onderzoeker is de persoon die forensisch onderzoek uitvoert. Forensisch onderzoek is het toepassen van wetenschappelijke en technische kennis, methoden en technieken ten behoeve van de rechtspleging.⁴ Een blik in de syllabus van universiteiten en hogescholen maakt duidelijk dat ‘wetenschap en techniek’ de werkelijkheid in al zijn facetten bestrijkt. Het is dus niet verwonderlijk dat er veel verschillende soorten forensisch onderzoek zijn. Bij een grove classificatie van het forensisch onderzoek dat relevant kan zijn in strafzaken, kan een onderscheid worden gemaakt tussen de toepassing van natuurwetenschappelijk kennis, methoden en technieken enerzijds en die van de overige wetenschappen anderzijds. Bij deze tweede categorie kan worden gedacht aan forensisch onderzoek door accountants, artsen, psychiaters, (rechts)psychologen en andere gedragsdeskundigen. Forensisch onderzoek waarbij natuurwetenschappelijke methoden en technieken worden toegepast, wordt wel criminalistiek of forensisch-technisch onderzoek genoemd. Gedacht kan worden aan forensisch onderzoek door DNA-deskundigen, vingerafdrukdeskundigen, toxicologen, pathologen, IT-deskundigen en verkeersongevallenanalisten. Sommige technieken en methoden zijn speciaal ontwikkeld ten behoeve van het onderzoek naar de herkomst van sporen in strafzaken, zoals de vingerafdruk- en DNA-profilering en glasidentificatie. Deze vormen van onderzoek worden wel forensische identificatiewetenschappen genoemd.

De vraag kan worden gesteld hoe forensisch onderzoek – en daarmee degene die het uitvoert – moet worden aangeduid. Wordt forensisch onderzoek altijd uitgevoerd door een deskundige? Of kan forensisch onderzoek ook door een niet-deskundige worden verricht? De duiding van forensisch onderzoek vraagt om een heldere inzicht in wat onderzoek door een deskundige is. Daarom wordt in het onderstaande eerst ingegaan op de betekenis van het begrip deskundige. Vervolgens wordt ingegaan op het verschil tussen deskundigen en getuigen en wordt gekeken naar de positie van de opsporingsambtenaar. Daarna wordt de theorie toegepast op de forensisch onderzoeker. Tot slot wordt beschreven hoe de deskundige en de opsporingsambtenaar formeel worden gedefinieerd in het Wetboek van Strafvordering.

2.2 Definitie van deskundige⁵

In het algemene spraakgebruik wordt iemand die bekwaam is deskundig genoemd. De status van deskundige wordt echter niet zonder meer gegeven aan iemand die iets goed kan of veel kennis heeft over een bepaald onderwerp. Sterker nog, de meeste mensen hebben veel kennis en vaardigheden over bepaalde onderwerpen zonder dat zij als deskundige worden aangemerkt. Kunnen lopen is bijvoorbeeld een complexe vaardigheid die kleine kinderen met vallen en opstaan onder de knie krijgen. Voor volwassenen is kunnen lopen echter de normaalste zaak van de wereld. Andere normale, alomtegenwoordige – maar zeer complexe – vaardigheden zijn het spreken van een taal, het kunnen waarnemen van de werkelijkheid, waarnemingen op een zinnige wijze kunnen interpreteren en kennis

---

⁴ A.P.A. Broeders, *Op zoek naar de bron. Over de grondslagen van de criminalistiek en de waardering van forensisch bewijs*, Deventer: Kluwer 2003, p. 4-26; A.P.A. Broeders, ‘Forensische wetenschap: stand van zaken’, in: A.P.A. Broeders en E.R. Muller, *Forensische wetenschap*, Deventer: Kluwer 2008, p. 11-49; R.A. Hoving, *Deskundigenbewijs in het strafproces*, Oisterwijk: Wolf Legal Publishers 2017, p. 538-541.

⁵ Zie hierover uitgebreider R.A. Hoving, ‘Wat is een deskundige? Over het deskundigenbegrip binnen en buiten het (strafproces)recht’, *RM Themis* 2015, 2, p. 43-56. Zie ook M. Visser, ‘Wie of wat is een deskundige? Een uitwerking van een rechtsgebied overstijgende definitie van het deskundigenbegrip’, *Expertise en Recht* 2019, 4, p. 141-148.

op kunnen slaan in het geheugen. Bekwaamheid alleen is dus niet genoeg om als deskundige te worden aangemerkt. Er moet sprake zijn van kennis of vaardigheden die de meeste mensen niet hebben. Een eerste afbakening van het begrip deskundige is daarom dat de deskundige speciale kennis en vaardigheden heeft die anderen niet hebben. Het begrip deskundige is dus een relationeel begrip.

Het relationele karakter van het begrip deskundige blijkt er ook uit dat de vraag wie als deskundige kan worden aangemerkt alleen relevant is als andere mensen de speciale kennis of vaardigheden die zij niet hebben, nodig hebben. Een deskundige wordt gezocht om op basis van zijn speciale kennis en vaardigheden informatie of advies te geven aan andere mensen – aan zijn publiek. De hulp van de deskundige is nodig, omdat zijn publiek niet bereid of in staat is om de benodigde kennis zelf te verzamelen en/of de benodigde vaardigheden daarvoor zelf te verwerven. Zolang er geen hulpvraag is, is het ook niet nodig de ander aan te merken als deskundige. Zo is iemand die veel weet van DNA-profilering alleen een deskundige als hij zijn kennis inzet tijdens een forensisch onderzoek; voor anderen is hij echtgenoot, vader, vriend, buurman of collega. Een tweede afbakening van het begrip deskundige is daarom dat de deskundige zijn speciale kennis en vaardigheden moet inzetten om informatie en advies te geven aan zijn publiek.

Uit dat de deskundige meer kennis en vaardigheden moet hebben dan zijn publiek en die kennis en vaardigheden moet gebruiken om informatie of advies te geven, volgt niet zonder meer dat een deskundige een hoog niveau van kennis en vaardigheden moet hebben. Niet voor niets is volgens het spreekwoord eenoog koning in het land der blinden. Wel moet het niveau van kennis en vaardigheden van een deskundige hoog genoeg zijn om naar tevredenheid te kunnen voldoen aan de vraag van het publiek om informatie of advies. Of iemand deskundige is, hangt dus af van de concrete hulpvraag. Hoe moeilijker de vraag en hoe groter het belang dat de vraag juist wordt beantwoord, hoe hoger het niveau van kennis en vaardigheden moet zijn om als deskundige te kunnen worden aangemerkt.

Uit de bovenstaande afbakening volgt deze definitie: ‘een deskundige is een persoon die op een specifiek kennisgebied een bepaald niveau van kennis en vaardigheden heeft dat i) hoger is dan de kennis en vaardigheden van zijn publiek en ii) genoeg is om de taak van een deskundige, te weten het geven van informatie en advies, op adequate wijze te kunnen uitvoeren’.⁶ Een andere definitie met dezelfde strekking is gegeven door Visser: ‘de deskundige is een persoon die door het aanwenden van meer dan gemiddelde kennis en/of vaardigheden met behulp van een op basis van die kennis en/of vaardigheden gevormd oordeel, de rechter (of een andere procesdeelnemer) adviseert bij het komen tot een adequate beslissing’.⁷

2.3 Getuigen en deskundigen

Tussen getuigen en deskundigen bestaan fundamentele verschillen.⁸ Weliswaar worden zowel getuigen als deskundigen gedefinieerd door hun taak: informatieoverdracht. Iemand is alleen getuige of deskundige als hij informatie overbrengt op anderen die deze kennis niet hebben – op zijn publiek. Maar de aard van de informatie die wordt overgebracht verschilt, en ook de wijze waarop deze informatie door de getuige en door de deskundige is verkregen, is anders. Getuigen doen verslag van wat zij zelf hebben waargenomen. Om deze taak goed te kunnen uitvoeren heeft een getuige veel kennis en vaardigheden nodig. De getuige moet correct kunnen waarnemen, de waarnemingen op de juiste wijze kunnen interpreteren en de verkregen kennis kunnen opslaan in het geheugen én weer terughalen. De kennis en vaardigheden die een getuige nodig heeft, zijn echter niet uniek voor die

⁶ Hoving 2015, p. 50; Hoving 2017, p. 478. Deze definitie is overgenomen in G.J.M. Corstens, M.J. Borgers & T. Kooijmans, *Het Nederlandse strafprocesrecht*, Deventer: Wolters Kluwer 2018, p. 154, noot 433.

⁷ Visser 2019, p. 146.

⁸ Hoving 2015, p. 52-53; Visser 2019, p. 145-146.

getuige. De meeste andere mensen hebben vergelijkbare kennis en vaardigheden. Wat uniek aan de getuige is, is dat hij op het juiste moment op de juiste plaats was waardoor hij in staat was bepaalde waarnemingen te doen en zo kennis te verzamelen die anderen niet hebben. Als het publiek van de getuige naar de betreffende plaats en/of terug in de tijd zou kunnen reizen, dan zou het publiek hetzelfde kunnen waarnemen en daarmee dezelfde kennis kunnen verzamelen. Maar omdat het publiek niet bij de gebeurtenis was, is hij voor kennis over wat er is gebeurd afhankelijk van de getuige die er wel was.

Deskundigen brengen ook kennis over die is gebaseerd op hun waarnemingen en de interpretatie daarvan. Maar om deze waarnemingen te kunnen doen en om deze waarnemingen correct te kunnen interpreteren zijn wel speciale kennis en vaardigheden nodig.⁹ Kennis en vaardigheden die het publiek niet heeft. Andere deskundigen kunnen wel de benodigde speciale kennis en vaardigheden hebben. Anders dan een getuige is de deskundige dus vervangbaar, want andere deskundigen kunnen in principe dezelfde kennis overbrengen. Anders dan bij getuigen is het vaak ook mogelijk om de waarnemingen waarop een deskundige zijn conclusies baseert te herhalen. Zo kunnen dezelfde vingerafdrukken door meerdere deskundigen worden bestudeerd. Verder doet de deskundige zijn waarnemingen regelmatig pas nadat hij de opdracht heeft gekregen om onderzoek te doen, terwijl de getuige juist geen opdracht heeft gekregen om op een bepaalde plaats en tijd aanwezig te zijn om bepaalde waarnemingen te doen.

Een ongeschikt wijze om onderscheid tussen getuigen en deskundigen te maken, is te zeggen dat getuigen verklaren over waarnemingen en deskundigen over conclusies. Helaas wordt het onderscheid in de juridische theorie en praktijk wel vaak op die manier gemaakt. Zo wordt in art. 342 lid 1 Sv de verklaring van de getuige omschreven als een mededeling van feiten of omstandigheden die de getuige zelf heeft waargenomen of ondervonden. En volgens art. 343 Sv is een deskundigenverklaring een verklaring omtrent datgene wat aan het oordeel van de deskundige is onderworpen. Een onderscheid tussen waarnemingen en conclusies is echter niet goed te maken.¹⁰ Elke onder woorden gebrachte waarneming is een conclusie; een interpretatie van zintuigelijke ervaringen.¹¹ Het hanteren van een onderscheid tussen getuigen en deskundigen door kennis te verdelen in 'waarnemingen' en 'conclusies' leidt tot categoriseringsproblemen en halfslachtige categorieën als een 'concluderende waarneming' en 'deskundige getuigen'.¹²

2.4 De opsporingsambtenaar

De opsporingsambtenaar die informatie deelt over wat hij heeft gedaan, wordt aangemerkt als een getuige. Het proces-verbaal van een opsporingsambtenaar is een getuigenverslag. Daarom eist de wet dat de opsporingsambtenaar zich in zijn proces-verbaal beperkt tot het doen van mededelingen van feiten en omstandigheden die hij zelf heeft waargenomen of ondervonden (art. 344 lid 1 sub 2 Sv). Dat de opsporingsambtenaar wordt gezien als een getuige is tot op zekere hoogte goed voorstelbaar. De informatie van opsporingsambtenaren is vaak een verslag van geobserveerde gebeurtenissen of een verslag van de antwoorden die een verdachte of een getuige hebben gegeven op gestelde vragen. Om deze informatie te kunnen verzamelen maakt de opsporingsambtenaar gebruik van de algemene

---

⁹ Zie J.F. Nijboer/P.A.M. Mevis e.a., *Strafrechtelijk bewijsrecht*, Nijmegen: Ars Aequi Libri 2017, p. 180-181.

¹⁰ Corstens/Borgers & Kooijmans 2018, p. 819-821.

¹¹ Hoving 2015, p. 53.

¹² Zie daarover B.F. Keulen & G. Knigge, *Strafprocesrecht*, Deventer: Wolters Kluwer 2016, p. 505-508 en Corstens/Borgers & Kooijmans 2018, p. 821-822. Visser 2019, p. 146 vindt het criterium van waarneming of conclusie wel bruikbaar om op hoofdlijnen een onderscheid te maken tussen getuigen en deskundigen.

kennis en vaardigheden die de meeste mensen hebben.¹³ Zo zal een verslag over een vechtpartij tijdens een uitgaansnacht observaties bevatten over welke personen waar stonden en een weergave van de verklaringen van de personen die betrokken waren bij de vechtpartij.

Tegelijkertijd hebben sommige opsporingsambtenaren ook enkele kenmerken gemeen met deskundigen. Met name bij rechercheurs – de opsporingsambtenaren die proberen te achterhalen wie een strafbaar feit heeft gepleegd – zijn de overeenkomsten opvallend. Net zoals deskundigen krijgen rechercheurs de opdracht een bepaald delict te onderzoeken, doen rechercheurs hun waarnemingen pas nadat het strafbare feit is gepleegd, kunnen de waarnemingen van rechercheurs in de regel worden herhaald en kan het werk ook door een andere rechercheur worden uitgevoerd. Rechercheurs hebben door hun opleiding en werkervaring vaak ook speciale kennis en vaardigheden opgedaan die andere mensen niet hebben. Toch hoeven de overeenkomsten met deskundigen er niet zonder meer toe te leiden dat de rechercheur moet worden aangemerkt als deskundige. Zolang de rechercheur in de verslaglegging vooral melding maakt van waarnemingen en conclusies die ook door andere mensen hadden kunnen worden gedaan, is er geen sprake van een deskundigenverslag. Te denken valt aan een beschrijving van de plaats-delict, de weergave van verhoren van verdachten en getuigen en de transcripties van afgetapte telefoongesprekken. De tactische redenen voor het verzamelen van deze informatie worden over het algemeen niet geverbaliseerd en zijn voor de beoordeling van de vraag of de verdachte een strafbaar feit heeft gepleegd ook niet van belang.

Dit neemt niet weg dat er spanning bestaat tussen status van een opsporingsambtenaar als getuige en het soort informatie dat hij deelt. Soms is het de vraag of de opsporingsambtenaar nog verklaart over eigen ‘waarnemingen’ of dat zijn verslag verboden ‘conclusies’ bevat. Het komt voor dat opsporingsambtenaren zintuigelijke ervaringen interpreteren met behulp van kennis en vaardigheden die zij hebben verzameld tijdens hun opleiding of werkzaamheden. Zo is het mogelijk dat een opsporingsambtenaar die veel verkeerscontroles uitvoert beter dan de gemiddelde persoon in staat is om de snelheid van een auto in te schatten. De Hoge Raad ging hier in ieder geval vanuit toen hij bepaalde dat een proces-verbaal met de bewering dat een automobilist 85-90 km per uur had gereden, nog kon worden aangemerkt als ‘concluderende waarneming’.¹⁴ Probleem met deze benadering is wel dat dergelijke informatie is gebaseerd op kennis en vaardigheden die niet langer gelijk zijn aan die van de gemiddelde persoon. In dat geval moet de vraag worden gesteld: is de opsporingsambtenaar daadwerkelijk een deskundige bron?

2.5 De forensisch onderzoeker

Wanneer de forensisch onderzoeker informatie geeft aan andere mensen moet zijn relatie met deze mensen – met zijn publiek – worden bepaald. De forensisch onderzoeker moet dan worden aangemerkt als getuige of als deskundige. Alleen tussen deze twee opties kan een keuze worden gemaakt. Forensisch onderzoek is eerder omschreven als het toepassen van wetenschappelijke en technische kennis, methoden en technieken. Dit betekent dat de forensisch onderzoeker in de regel speciale kennis en vaardigheden gebruikt om waarnemingen te doen en hieruit conclusies te trekken. In het verslag van de forensisch onderzoeker staat de informatie die is verzameld met behulp van de gebruikte speciale kennis en vaardigheden. In zijn verslag beantwoordt de forensisch onderzoeker vragen van het publiek. Dit publiek heeft immers niet de kennis en vaardigheden om zelf de waarnemingen te doen en/of om deze op de juiste wijze te interpreteren, maar heeft de informatie

---

¹³ In B. de Wilde, ‘Bewijsminimumregels als waarborgen voor de waarheidsvinding in strafzaken?’, in: J.H. Crijns e.a. (red.), *De waarde van waarheid*, Den Haag: Boom 2008, p. 269-294 wordt betwist dat opsporingsambtenaren beter kunnen waarnemen dan andere mensen.

¹⁴ Keulen & Knigge 2016, p. 506.

wel nodig voor het nemen van beslissingen in de strafzaak. Het is dus duidelijk: als de forensisch onderzoeker verslag doet aan zijn publiek dan moet hij worden aangemerkt als deskundige.

De forensisch onderzoeker die bij de politie werkt, is ook een deskundige.¹⁵ Dubelaar en Nijboer wijzen er op dat opsporingsambtenaar en deskundige geen elkaar uitsluitende categorieën zijn.¹⁶ Neem bijvoorbeeld de technisch opsporingsambtenaar die vingerafdrukken onderzoekt.¹⁷ Hij heeft kennis en vaardigheden over de methode van vingerafdrukvergelijking die zijn publiek niet heeft.¹⁸ De kennis die de vingerafdrukvergelijker verzamelt, kan het publiek in strafzaken gebruiken bij de beoordeling van de ten laste gelegde feiten. In het verslag van de technisch opsporingsambtenaar staat de informatie die hij heeft verzameld door zijn specifieke kennis en vaardigheden te gebruiken, te weten dat hij vingerafdrukken met elkaar heeft vergeleken en dat er op bepaalde punten een overeenkomst is gevonden.¹⁹ Dit is duidelijk niet informatie die een getuige kan geven.

De hoedanigheid van een opsporingsambtenaar in een strafproces hoeft alleen te worden bepaald als hij informatie geeft. Tijdens de terechtzitting is daarbij het procesdossier leidend. Als in het dossier geen proces-verbaal is opgenomen over de handelingen van een opsporingsambtenaar wordt er geen informatie overgebracht. Of de opsporingsambtenaar dan een getuige of deskundige is, is niet relevant. Dit is van belang voor de technisch opsporingsambtenaren die op de plaats-delict technisch onderzoek uitvoeren. Weliswaar vereist dit onderzoek speciale kennis en vaardigheden, onder meer over op welke plekken sporen kunnen worden gevonden en op welke wijze deze sporen kunnen worden verzameld. Maar het proces-verbaal over dit sporenonderzoek, wordt meestal niet gevoegd aan het procesdossier. Alleen van de analyse van de sporen wordt verslag gedaan aan het publiek. Degene die de sporen analyseert en hier verslag van doet – en dus kan worden aangemerkt als deskundige – is ervoor verantwoordelijk dat sporen die hij onderzoekt op zorgvuldige wijze door vakkundige mensen zijn verzameld.²⁰

2.6 Formele, wettelijke definities

2.6.1 Deskundige

In het Wetboek van Strafvordering wordt geen letterlijke definitie van deskundige gegeven. In art. 51i lid 1 Sv staat dat een deskundige iemand is 'die wordt benoemd met een opdracht tot het geven van informatie over of het doen van onderzoek op een terrein, waarvan hij specifieke of bijzondere kennis bezit'.²¹ Uit art. 51i Sv volgt dat de wettelijke definitie van deskundige twee kanten heeft. Enerzijds kan er een materiële benadering van het begrip deskundige in worden herkend. Een deskundige is iemand die specifieke of bijzondere kennis bezit en deze kennis gebruikt om informatie te geven of onderzoek te doen. De verklaring en het verslag van de deskundige moeten vervolgens zijn gebaseerd op wat zijn

---

¹⁵ Dit wordt ook erkend door G.C. Haverkate, 'De wet deskundige in strafzaken [2]', *Expertise en Recht* 2009, 5/6, p. 139-140 hoewel hij vervolgens betoogt dat het onwenselijk is als de forensisch onderzoeker bij de politie formeel als deskundige wordt aangemerkt.

¹⁶ M.J. Dubelaar en J.F. Nijboer, 'De deskundige en de waarheid. Een nadere beschouwing over enkele aspecten van de toekomstige Wet deskundige in strafzaken', *Delikt en Delinkwent* 2008/67.

¹⁷ Hoving 2015, p. 53-54.

¹⁸ In beginsel kan worden aangenomen dat de kennis en vaardigheden van de vingerafdrukvergelijker bij de politie voldoende zijn om op adequate wijze informatie of advies aan het publiek te geven.

¹⁹ Op dit punt verschilt de technische opsporingsambtenaar (technische recherche) van de tactische opsporingsambtenaar (tactische recherche). De tactische kennis en vaardigheden kunnen impliciet blijven, terwijl de technische kennis en vaardigheden juist moeten worden geëxpliciteerd.

²⁰ Hoving 2017, p. 622.

²¹ G.C. Haverkate, 'Het voorstel deskundige in strafzaken', *Expertise en Recht*, 2008, 1, p. 18; Haverkate 2009, p. 139; B.F. Keulen, 'De wet deskundige in strafzaken en het EVRM' in: B. Krans e.a. (red), *De deskundige in het recht*, Zutphen: Paris 2011, p. 59; Hoving 2017, p. 73 en 98-102.

wetenschap en kennis hem leren (art. 343 en 344 lid 1 onder 4 Sv). Anderzijds heeft de beschrijving van deskundige in art. 51i lid 1 Sv ook een formele kant. Het impliceert dat iemand alleen wordt aangemerkt als deskundige als hij is benoemd als deskundige en een opdracht heeft gekregen. Pas na benoeming en het krijgen van een opdracht lijken de bepalingen over de deskundige uit het Wetboek van Strafvordering van toepassing.

In de praktijk verschilt de invloed van de formele kant van het begrip deskundige per procespartij. De formele kant is van groot belang bij de inschakeling van deskundigen door de officier van justitie. Uit art. 150 Sv volgt dat een officier van justitie een deskundige moet benoemen.²² De officier van justitie mag alleen deskundigen benoemen die zijn geregistreerd in het NRGD. Buiten dit kader mag de officier van justitie niet zelfstandig deskundigen inschakelen. Ook voor de rechter(-commissaris) zijn de formele eisen van belang, maar wel in mindere mate. De benoemingsplicht volgt soms duidelijk uit de wet, zoals in art. 227 en 315 lid 3, 2^e zin Sv. In andere gevallen zou de verplichting tot benoeming in de wettelijke regeling worden gelezen, maar wordt dit niet expliciet voorgeschreven.²³ Zo bestaat er geen wettelijke verplichting om iemand te benoemen als deskundige voordat hij als deskundige kan worden gehoord tijdens het onderzoek ter terechtzitting (art. 315 lid 3, 1^e zin Sv).²⁴ Recent heeft de Hoge Raad duidelijk gemaakt dat benoeming niet nodig is als een deskundige op de zitting wordt gehoord.²⁵ Eveneens staat niet in de wet dat de rechter-commissaris de personen die hij als deskundige hoort of de persoon die door de verdediging wordt aangewezen als controlerende deskundige moet benoemen (art. 228 lid 4, 231 lid 1 en 232 Sv).²⁶ Voor de verdediging is de formele benoeming eveneens minder relevant. Weliswaar kan de verdediging de officier van justitie of de rechter(-commissaris) vragen een deskundige te benoemen (zie onder meer art. 150, 227 en 315 Sv). Maar uit de wettelijke regeling en de jurisprudentie van de Hoge Raad blijkt dat de verdediging ook zelfstandig deskundigen kan inschakelen zonder dat deze deskundigen hoeven te worden benoemd.²⁷

De formele eis dat een deskundige moet worden benoemd, is met name van belang bij de inschakeling van deskundigen in het vooronderzoek. De benoemingseis beperkt de mogelijkheden die de opsporingsambtenaren – politieambtenaren en officieren van justitie – hebben om deskundigen in te schakelen. Aangezien de meeste deskundigen in het vooronderzoek door opsporingsambtenaren worden ingeschakeld, heeft de formele benoemingseis praktisch gezien veel invloed. De consequentie is dat de politie niet zelfstandig deskundigen kan inschakelen. Weliswaar zou dat wettelijk gezien in bepaalde gevallen nog wel mogen, maar in de praktijk wordt geen gebruik gemaakt van de bevoegdheid van de hulpofficier van justitie om deskundigen te benoemen die technisch onderzoek doen (art. 150 lid 2 Sv).²⁸ Ook de officier van justitie is beperkt in de mogelijkheden om deskundigen in te schakelen. Alleen in het NRGD geregistreerde deskundigen mogen worden benoemd. Als in het opsporingsonderzoek de hulp van niet-geregistreerde deskundigen nodig is, moet de rechter-commissaris bij de zaak worden betrokken.

2.6.2 Technisch opsporingsambtenaar

Bij de totstandkoming van de Wet deskundige in strafzaken uit 2010 werd door de minister aandacht gevraagd voor de technisch opsporingsambtenaar. Opsporingsambtenaren zijn ‘alle personen met de opsporing van het strafbare feit belast’ (art. 127 Sv). Technisch opsporingsambtenaren zijn ook

---

²² Hoving 2017, p. 100.

²³ Corsten/Borgers & Kooijmans 2018, p. 423-425, p. 733; Hoving 2017, p. 98-102.

²⁴ Corsten/Borgers & Kooijmans 2018, p. 733; Hoving 2017, p. 141-142.

²⁵ Hoge Raad 1 oktober 2019, ECLI:NL:HR:2019:1476.

²⁶ Corsten/Borgers & Kooijmans 2018, p. 424-425.

²⁷ Hoving 2017, p. 100.

²⁸ Aanwijzing technisch opsporingsonderzoek/deskundigenonderzoek, p. 1.

opsporingsambtenaren, maar wel een bijzonder soort.²⁹ De minister erkent dat technisch opsporingsonderzoek “sterk specialistisch van aard” is.³⁰ In de visie van de minister is er dus materiaal gezien geen verschil tussen een deskundige en een technisch opsporingsambtenaar.³¹ Maar formeel hoeft het technisch opsporingsonderzoek niet als deskundigenonderzoek te worden aangemerkt. Dit gebeurde voor de Wet deskundige in strafzaken ook niet en deze praktijk hoeft volgens de minister niet te veranderen. Ook reclasseringsambtenaren en artsen die onderzoek aan het lichaam doen, zijn volgens de minister formeel geen deskundigen.³²

Uit de wetgeschiedenis wordt niet duidelijk wat de grens is tussen deskundigenonderzoek en technisch opsporingsonderzoek. Een handreiking van de minister is dat ‘zodra het onderzoek zodanig technisch of specialistisch van aard is dat het niet meer binnen de politie kan worden uitgevoerd’ er sprake is van deskundigenonderzoek.³³ In opdracht van de minister heeft het College van procureurs-generaal van het Openbaar Ministerie vervolgens een aanwijzing opgesteld om het onderscheid tussen technisch opsporingsonderzoek en deskundigenonderzoek verder uit te werken. Keulen merkt op dat het Openbaar Ministerie betrekkelijk ruim gebruik heeft gemaakt van zijn opdracht dit onderscheid uit te werken.³⁴

Kort samengevat worden in de Aanwijzing technisch opsporingsonderzoek/deskundigenonderzoek twee grenzen getrokken. In de eerste plaats wordt het verzamelen, veiligstellen en voorbereidend onderzoek naar sporen niet aangemerkt als deskundigenonderzoek – ook niet in materiële zin – ongeacht wie dat doet.³⁵ In de tweede plaats wordt de interpretatie en analyse van sporenmateriaal door technisch opsporingsambtenaren in beginsel niet aangemerkt als deskundigenonderzoek.³⁶ De interpretatie en analyse van sporenmateriaal wordt verdeeld in twee categorieën onderzoek. De eerste categorie is sterk gestandaardiseerd onderzoek, zoals het vaststellen van alcohol in bloed of urine of de identificatie van drugs. De tweede categorie is reproduceerbaar technisch onderzoek dat kan worden uitgevoerd door de politie. De Aanwijzing lijkt het technisch onderzoek dat kan worden uitgevoerd door de politie te beperken tot onderzoek op de gebieden die zijn opgesomd in bijlage 3 van de Aanwijzing. De beperking is schijn, want de in bijlage 3 genoemde onderzoeksgebieden beslaan vrijwel al het technisch onderzoek dat door de politie kan en wordt uitgevoerd. Kortom, vrijwel al het technisch onderzoek dat binnen de politieorganisatie wordt uitgevoerd, wordt aangemerkt als technisch opsporingsonderzoek.

2.7 Afronding

Forensisch onderzoek wordt altijd uitgevoerd door een deskundige. Nauwkeuriger gezegd: degene die het forensisch onderzoek uitvoert en de uitkomsten van forensisch onderzoek presenteert aan het (juridische) publiek is een deskundige en niet een getuige. Het doen van forensisch onderzoek vereist

---

²⁹ Volgens art. 141 Sv in combinatie met art. 2 Politiewet zijn de ambtenaren van de politie die zijn aangesteld voor de uitvoering van de politietaken belast met de opsporing van strafbare feiten. Hier vallen ook de technisch opsporingsambtenaren onder.

³⁰ Kamerstukken II 2006-07, 31116, 3, p. 10.

³¹ Zie ook Haverkate 2009, p. 140.

³² Kamerstukken II 2006-07, 31116, 3, p. 12 en 25.

³³ Kamerstukken I 2007-08, 31116, C, p. 2.

³⁴ B.F. Keulen, H.K. Elzinga, N.J.M. Kwakman, J.A. Nijboer, *Het deskundigenregister in strafzaken. De beoogde werking, mogelijke neveneffecten en risico's*, Boom: Den Haag 2010, p. 115.

³⁵ Haverkate 2009, p. 139; G.C. Haverkate, ‘De Wet deskundige in strafzaken [3]’, *Expertise & Recht* 2014, afl. 2, p. 48. Zie verder hierover Hoving 2017, p. 81.

³⁶ Als het onderzoek leidt tot vernietiging van (nagenoeg) al het sporenmateriaal is het niet reproduceerbaar en moet er wel altijd een officier van justitie bij het onderzoek worden betrokken. De officier van justitie moet dan bepalen of er alsnog een deskundige wordt benoemd.

speciale kennis en vaardigheden die andere mensen niet hebben. Bovendien heeft het juridisch publiek vaak belang bij de informatie die de forensisch onderzoeker kan geven. Hiermee is de materiële definitie van deskundige vervuld. In de wettelijke regeling, en met name in de Aanwijzing technisch opsporingsonderzoek/deskundigenonderzoek, wordt echter een onderscheid gemaakt. Er zijn forensisch onderzoekers die materieel én formeel worden aangeduid als deskundigen en er zijn forensisch onderzoekers die materieel wel deskundige zijn, maar formeel als technisch opsporingsambtenaren – en dus als getuige – worden aangemerkt.

3. Wettelijke kader voor toezicht op de kwaliteit van de forensisch onderzoeker

3.1 Voorschriften over toezicht op de kwaliteit van de forensisch onderzoeker

Het Wetboek van Strafvordering bevat verschillende voorschriften over het toezicht op de kwaliteit van de forensisch onderzoeker. Toezicht kan worden uitgeoefend bij de inschakeling van de forensisch onderzoeker in het strafproces, als hij de opdracht krijgt tot het geven van informatie of het doen van onderzoek. Toezicht kan ook worden uitgeoefend bij de beoordeling van de informatie die de forensisch onderzoeker geeft. Verder kan buiten de kaders van een concrete strafzaak toezicht worden gehouden op de kwaliteit van de forensisch onderzoeker. Aangezien er onderscheid wordt gemaakt tussen deskundigen in formele zin en technisch opsporingsambtenaren wordt hieronder eerst het wettelijk kader voor het toezicht op de kwaliteit van deskundigen in formele zin beschreven en daarna het wettelijk kader voor het toezicht op de kwaliteit van technisch opsporingsambtenaren. Vervolgens wordt ingegaan op voorschriften over het gebruik van bewijsmateriaal.

3.2 De deskundige

3.2.1 Deskundigenregister

De officier van justitie mag op grond van art. 150 lid 1 Sv alleen deskundigen benoemen die staan geregistreerd in een landelijk openbaar register van gerechtelijke deskundigen, zie art. 51k Sv. Dit is het Nederlands Register Gerechtelijke Deskundigen (NRGD) opgericht met het Besluit register deskundige in strafzaken (BRDS).³⁷ Het register heeft als taak om de gegevens van deskundigen die voldoen aan bepaalde kwaliteitseisen bijeen te brengen en openbaar te maken (art. 2 BRDS). De kwaliteitseisen waar de deskundigen aan moeten voldoen zijn opgesomd in art. 12 lid 2 BRDS. Kort samengevat moet de deskundige voldoende kennis hebben van zijn vakgebied, voldoende juridische kennis hebben en voldoende onderzoeks- en rapportagevaardigheden hebben. Voorwaarde voor registratie is verder ondertekening van de gedragscode van het NRGD.

Deskundigen kunnen vrijwillig de registratie in het NRGD aanvragen. De beoordeling van de registratieaanvragen wordt formeel uitgevoerd door het College gerechtelijke deskundigen (art. 4 BRDS). In de praktijk wordt het College ondersteund door het Bureau dat de dagelijkse taken coördineert en uitvoert, en wordt het College geadviseerd door normstelingsadviescommissies die advies geven over de uitwerking van de registratienormen en toetsingsadviescommissies die de registratieaanvragen beoordelen.³⁸ Nadat is vastgesteld dat de deskundige voldoet aan de registratie-eisen wordt de deskundige voor vijf jaar ingeschreven in het NRGD (art. 17 BRDS). Het register bevat de naam van de deskundige, zijn contactgegevens en zijn deskundigheid. Het register is openbaar en toegankelijk via nrgd.nl. Na vijf jaar is herregistratie mogelijk. In 2020 stonden meer dan 550 deskundigen ingeschreven.

Registratie in het NRGD is alleen mogelijk voor de deskundigheidsgebieden waarvoor nadere normen zijn opgesteld. Het moet gaan om welomlijnde en ontwikkelde deskundigheidsgebieden (art. 12 lid 1 BRDS). In september 2020 is registratie mogelijk op de volgende negen deskundigheidsgebieden: DNA-analyse, handschriftonderzoek, gedragskundig onderzoek, toxicologie,

---

³⁷ Stb. 2009, 330.

³⁸ Zie voor een uitgebreide – en wellicht enigszins verouderde – beschrijving organisatie en procedures van het NRGD: J. de Ridder e.a., *Evaluatie van het Nederlands Register Gerechtelijke Deskundigen*, Groningen: WODC 2014, p. 39-48. Een aanvullende beschrijving is te vinden in O. Nauta e.a., *Evaluatie College gerechtelijke deskundigen*, Amsterdam: WODC 2020, p. 25-30.

verdovende middelenonderzoek, wapenonderzoek, pathologie, digitaal forensisch onderzoek en rechtspsychologie. Er bestaan verschillende deskundigheidsgebieden die wel relevant kunnen zijn voor de opsporing en vervolging van strafbare feiten – zoals forensische geneeskunde en accountancy – maar waarvoor geen registratie mogelijk is. Opvallend is verder dat deskundigheidsgebieden waarop voornamelijk technisch opsporingsambtenaren onderzoek doen geen registratie mogelijk is, zoals dactyloscopie (vingerafdrukonderzoek).

Het NRGD draagt op verschillende manieren bij aan het houden van toezicht op de kwaliteit van deskundigen. In de eerste plaats worden deskundigen die onvoldoende kennis en vaardigheden hebben niet geregistreerd. Het NRGD is in staat gebleken om deskundige die evident onder de maat functioneerden te identificeren en te voorkomen dat zij worden geregistreerd, zo bleek uit de evaluatie van het NRGD in 2014.³⁹ In de evaluatie van het NRGD in 2020 wordt geconcludeerd dat het 'NRGD-stelsel garandeert dat aan bepaalde minimeisen wordt voldaan'.⁴⁰ In het verlengde daarvan voorziet het NRGD in de tweede plaats in een lijst met deskundigen die in beginsel in staat zijn de taak van een deskundige – het geven van informatie en advies – op adequate wijze uit te voeren. De lijst biedt ondersteuning aan de officier van justitie en de rechter bij de vaststelling of de in te schakelen deskundige voldoende kwaliteit heeft. Ook kan de rechter de registratie gebruiken bij de beoordeling van het deskundigenbewijs. In de derde plaats draagt het NRGD er aan bij dat de kwaliteitsnormen voor deskundigheidsgebieden worden geëxpliciteerd. Hierdoor wordt duidelijk wat op deze deskundigheidsgebieden van een deskundige wordt verwacht. In de vierde plaats is de expertise van het NRGD ook van belang voor niet-geregistreerde deskundigen, bijvoorbeeld via de doorwerking van de gedragscode en doordat het NRGD als expertisecentrum een kader heeft gecreëerd dat kan worden gebruikt bij de inschakeling van ad hoc deskundigen.

3.2.2 Motiveringsverplichting

De rechter-commissaris en zittingsrechter mogen in het NRGD geregistreerde deskundigen benoemen, maar ook deskundigen die niet staan geregistreerd (art. 227 en 315 Sv). Wanneer de rechter een niet-geregistreerde deskundige in wil schakelen, moet hij motiveren op grond waarvan de benoemde persoon als deskundige wordt aangemerkt (art. 51k lid 2 Sv). Volgens art. 20 BRDS moet de rechter daarbij zoveel mogelijk de kwaliteitseisen uit art. 12 lid 2 BRDS gebruiken. Het idee is dat de rechter door deze motiveringsplicht extra goed naar de kwaliteit van de deskundige kijkt. In hoeverre dit in de praktijk ook wordt gedaan, is echter de vraag. Zo blijkt uit het onderzoek van De Ridder e.a. dat de toetsing van de kwalificaties door de rechter-commissaris soms een wassen neus is.⁴¹ Door sommige rechters-commissarissen wordt alleen aandacht besteed aan de kwaliteit van de deskundige als dit wordt gevraagd door de officier van justitie of de verdediging.

3.2.3 Aanvullende regelingen

Op de kwaliteit van de forensisch onderzoeker die formeel als deskundige in een strafproces kan worden aangemerkt, wordt ook toezicht gehouden door zijn werkgever. Veel deskundigen werken bij een werkgever, zeker als zij forensisch-technisch onderzoek doen. De werkgever heeft de faciliteiten om het onderzoek te kunnen doen – zoals een laboratorium – en coördineert het aanbod. Een grote aanbieder van forensisch-technisch onderzoek is het Nederlands Forensisch Instituut (NFI). Het NFI kan als illustratie worden gebruikt van de wijze waarop de werkgever toezicht houdt op de kwaliteit van een forensisch onderzoeker. Toezicht op de kwaliteit van de forensisch onderzoeker wordt door het NFI gehouden bij de selectie van nieuwe medewerkers en vervolgens door de interne opleiding. Het spreekt vanzelf dat het NFI slechts de personen aanneemt die de startkwalificaties – opleiding en

---

³⁹ De Ridder e.a. 2014, p. 89.

⁴⁰ Nauta e.a. 2020, p. 13.

⁴¹ De Ridder e.a. 2014, p. 64.

werkervaring – hebben om forensisch onderzoek te kunnen doen. Vervolgens worden alle forensisch onderzoekers bij het NFI ingewerkt en opgeleid. Een deel van de medewerkers volgt de 2 tot 4-jarige interne opleiding tot tekenbevoegd deskundige.⁴²

Toezicht op de kwaliteit van een deskundige wordt verder uitgeoefend door publieke of private organisaties die een toezichthoudende rol hebben binnen een bepaald deskundigheidsgebied.⁴³ Gedacht kan worden aan accreditatie-instanties, (verplichte) beroepsregisters en een expertisecentra. Dit toezicht kan zowel voor als na de inschakeling van de deskundige in een specifiek strafproces plaatsvinden.

Laboratoria waar forensisch-technisch onderzoek wordt uitgevoerd kunnen worden geaccrediteerd door – in Nederland – de Raad voor Accreditatie. Getoetst wordt of door het laboratorium wordt voldaan aan internationale standaarden, zoals de ISO 17025.⁴⁴ In Nederland is accreditatie verplicht voor de laboratoria die forensisch DNA-onderzoek uitvoeren (art. 151a lid 2 Sv en 7 lid 1 en 3 Besluit DNA-onderzoek in strafzaken).⁴⁵ In de internationale standaarden worden eisen gesteld aan de uitrusting van het laboratorium en de onderzoeksmethoden die worden toegepast. Ook worden (direct of indirect) eisen gesteld aan de mensen die het onderzoek in het laboratorium uitvoeren. Wordt niet voldaan aan deze eisen, dan volgt er geen accreditatie.

Een aantal deskundigen hebben een beroep waarbij inschrijving in een beroepsregister verplicht is. Gedacht kan worden aan artsen, psychiaters en gz-psychologen (BIG-register) en accountants. De deskundigen die staan ingeschreven in een beroepsregister zijn onderworpen aan tuchtrechtspraak. Zo kunnen medisch beroepsbeoefenaren worden aangesproken op “handelen of nalaten in strijd met hetgeen een behoorlijk beroepsbeoefenaar betaamt” (art. 47 lid 1 Wet BIG). Dit betreft ook de medische advisering van rechters en partijen in het kader van een juridische procedure.⁴⁶ Onder meer wordt beoordeeld of het deskundigenrapport “voldoet aan de eisen, die daaraan uit een oogpunt van vakkundigheid en zorgvuldigheid redelijkerwijs mogen en moeten worden gesteld”.⁴⁷ Het tuchtrechtelijk toezicht op het handelen van deskundigen kan leiden tot het opleggen van sancties, zoals een waarschuwing, een berisping of een schorsing uit het beroepsregister.

Op sommige deskundigheidsgebieden bestaan er beroepsverenigingen, belangenverenigingen of expertisecentra die invloed hebben op de kwaliteit van deskundigen. Een belangrijk voorbeeld daarvan is het Nederlands Instituut voor Forensische Psychiatrie en Psychologie (NIFP). Het NIFP is heeft onder meer als taak ondersteuning te bieden aan het Openbaar Ministerie en de rechterlijke macht bij het zoeken naar een forensisch gedragsdeskundige die het gewenste onderzoek kan uitvoeren. Het NIFP heeft een sleutelpositie in dit bemiddelingstraject en kan daarmee toezicht houden op het functioneren van een deskundige. Het licht voor de hand dat deskundigen die niet goed lijken te functioneren via het NIFP niet snel een (nieuwe) onderzoeksopdracht krijgen.⁴⁸

---

⁴² B.J. de Jong e.a., ‘Kwaliteitsbewustzijn zit in de genen: Forensisch DNA-onderzoek bij het Nederlands Forensisch Instituut’, *forensischinstituut.nl* 25 oktober 2017.

⁴³ Zie ook M.J. Dubelaar en J.F. Nijboer, ‘De procespositie van deskundigen eindelijk wettelijk verankerd’, *Delikt en Delinkwent* 2008/2.

⁴⁴ Zie bijvoorbeeld voor de accreditaties van het NFI: annex to declaration of accreditation (scope of accreditation) EN ISO/IEC 17025:2005, registration number: L 146.

⁴⁵ Accreditatie is in gehele Europese Unie verplicht op grond van Kaderbesluit 2009/905/JBZ over de accreditatie van aanbieders van forensische diensten die laboratoriumactiviteiten verrichten.

⁴⁶ R.A. Hoving, ‘Deskundigen aanspreken op fouten’, *Expertise en Recht* 2019, 4, p. 132-140.

⁴⁷ CTG 15 mei 2001, *Medisch Contact* 2001, nr. 39.

⁴⁸ Zie over de bemiddeling van het NIFP: C.M. van Esch, *Gedragsdeskundigen in strafzaken* (diss. Leiden), Assen: Van Gorcum 2012, p. 236-246.

3.3 De technisch opsporingsambtenaar

Het toezicht op de forensisch onderzoeker die formeel als technisch opsporingsambtenaar wordt aangemerkt, is niet wettelijk geregeld. Weliswaar stelt de minister van Justitie in de toelichting op de Wet deskundige in strafzaken: “de waarborg dat het technisch onderzoek op verantwoorde wijze is uitgevoerd is gelegen in *de kwaliteit van de onderzoeker* (curs. RH) en zijn rapportage”.⁴⁹ Na deze opmerking wordt echter alleen ingegaan op het vastleggen en standaardiseren van onderzoeksmethoden. In de praktijk zijn de Forensische Opsporingsnormen (FO-normen) dan ook de meest zichtbare sturing die aan forensisch onderzoek door technisch opsporingsambtenaren wordt gegeven. In de FO-normen is de standaard werkwijze vastgelegd voor het verzamelen van sporen en het analyseren van sporen. Helaas zijn de FO-normen niet openbaar toegankelijk. Wel kunnen de FO-normen worden opgevraagd door de procespartijen, zodat ze eventueel door de rechter en de verdediging kunnen worden gebruikt om het werk van de technisch opsporingsambtenaar te controleren voor zover hun processen-verbaal daarvoor aanknopingspunten bieden. Tegelijkertijd stellen de FO-normen voor zover bekend geen eisen aan de technisch opsporingsambtenaar die het onderzoek uitvoert.

De politie oefent als werkgever toezicht uit op de kwaliteit van de technisch opsporingsambtenaar. Forensisch onderzoek mag alleen worden uitgevoerd door opsporingsambtenaren die over de juiste kwalificaties beschikken. Er zijn verschillende trajecten die kunnen uitmonden in het uitvoeren van forensisch onderzoek binnen de politie. De opsporingsambtenaar kan intern worden opgeleid. In dat geval beoordeelt de politie bij de sollicitatie of de sollicitant de basale kennis en vaardigheden heeft om als opsporingsambtenaar te kunnen functioneren. Na de algemene opleiding, kunnen bij de Politieacademie vervolgens aanvullende opleidingen worden gevolgd betreffende de forensische opsporing.⁵⁰ Forensisch onderzoek binnen de politie wordt tegenwoordig ook verricht door degene die de HBO-studie ‘Forensisch onderzoek’ hebben gedaan.⁵¹ Het met succes afronden van deze studie is een indicatie dat de afgestudeerde bepaalde kennis en vaardigheden heeft.

Extern toezicht op de kwaliteit van de technisch opsporingsambtenaar is schaars. Een uitzondering is de accreditatie op basis van ISO 17025 van de politielaboratoria van de Nationale Politie waar vingerafdrukonderzoek wordt verricht.⁵² Net zoals de accreditatie van DNA-laboratoria is deze accreditatie verplicht gesteld in Kaderbesluit 2009/905/JBZ over de accreditatie van aanbieders van forensische diensten die laboratoriumactiviteiten verrichten.⁵³ Met deze accreditatie wordt (direct of indirect) ook toezicht gehouden op de kwaliteit van de technisch opsporingsambtenaar die het vingerafdrukonderzoek uitvoert.

Het NRGD houdt geen toezicht op de kwaliteit van technisch opsporingsambtenaren. Op zichzelf vormen de tekst van de bepalingen uit het Wetboek van Strafvordering en het Besluit register deskundigen in strafzaken geen belemmering voor het registreren van technisch opsporingsambtenaren in het NRGD. In art. 51k lid 1 Sv staat slechts dat er een openbaar register van gerechtelijke deskundigen is, zonder te definiëren welke soort personen als deskundige kunnen worden aangemerkt. Ook in het Besluit wordt geen nadere invulling gegeven van het begrip deskundige. In de memorie van toelichting op de Wet deskundige in strafzaken en op het Besluit wordt

⁴⁹ Kamerstukken II 2006-07, 31116, 3, p. 12.

⁵⁰ Zie het overzicht van de Forensische cursussen op politieacademie.nl

⁵¹ Bijvoorbeeld bij de Hogeschool van Amsterdam of bij Hogeschool Saxion.

⁵² Bijlage bij accreditatieverklaring (scope van accreditatie) EN ISO/IEC 17025:2005 registratienummer: L 640.

⁵³ Op grond van art. 7 van het Kaderbesluit 2009/905/JBZ hadden de laboratoria die dactyloscopisch onderzoek verrichten al per 30 november 2015 geaccrediteerd moeten zijn en niet pas op 21 maart 2019.

echter expliciet aandacht besteed aan de registratie van technisch opsporingsambtenaren. De toelichting op het Besluit is duidelijk: “de mogelijkheid tot inschrijving in het NRGD staat vooralsnog alleen open voor de externe deskundige en niet voor de specialistische politiefunctionaris”.⁵⁴ Daarbij kan worden opgemerkt dat de minister met ‘vooralsnog’ de mogelijkheid tot registratie van technisch opsporingsambtenaren niet categorisch afsluit en dat de situatie na een aantal jaren anders kan komen te liggen.

3.4 Wettelijke bewijsregels

Toezicht op de kwaliteit van de forensisch onderzoeker kan plaatsvinden door de rechter bij de beoordeling van informatie die de forensisch onderzoeker geeft. In Nederland wordt de rechter vrijgelaten in de beoordeling van het bewijsmateriaal.⁵⁵ Wel bevat het Wetboek van Strafvordering enkele voorschriften die van belang kunnen zijn voor de beoordeling van de kwaliteit van de forensisch onderzoeker door de rechter. Zo staat bijvoorbeeld in art. 51l lid 1 Sv dat de deskundige in zijn verslag moet vermelden welke bekwaamheid hij heeft bij de toepassing van de door hem gebruikte methoden.

De omschrijving van de wettige bewijsmiddelen is ook van invloed op de rechterlijke beoordeling van de kwaliteit van de forensisch onderzoeker.⁵⁶ De mondelinge informatie van een formele deskundige is een deskundigenverklaring (art. 343 Sv) en de schriftelijke informatie is een deskundigenverslag (art. 344 lid 1 onder 4 Sv). Voordat de rechter de informatie van de deskundige kan gebruiken als deskundigenverklaring of deskundigenverslag, moet de rechter onderzoeken in hoeverre voldaan is aan de omschrijving van de wettige bewijsmiddelen.⁵⁷ Dat betekent onder meer dat de rechter moet vaststellen of het oordeel van de deskundige is gebaseerd op wat zijn wetenschap en kennis hem leren. Met andere woorden, de rechter moet beoordelen of de deskundige voldoende kennis heeft om de informatie te kunnen geven die de deskundige heeft gegeven. Is het oordeel van de deskundige niet gebaseerd op zijn wetenschap en kennis, dan zijn de verklaring of het verslag van de deskundige geen wettige bewijsmiddelen.

Is de forensisch onderzoeker een technisch opsporingsambtenaar, dan wordt zijn informatie aangemerkt als getuigenverklaring (art. 342 Sv) of proces-verbaal van een opsporingsambtenaar (art. 344 lid 1 onder 2 Sv). Een opsporingsambtenaar mag als getuige alleen verklaren over wat hij zelf heeft waargenomen of ondervonden. Als de informatie van de opsporingsambtenaar oordelen of conclusies bevat, mag de rechter (de betreffende oordelen uit) de verklaring of het proces-verbaal in beginsel niet gebruiken. Dan is er namelijk geen wettig bewijsmiddel zoals omschreven in de wet. Maar voor schriftelijke verslagen met gebreken bevat de wettelijke regeling een vangnetbepaling. Andere geschriften (art. 344 lid 1 onder 5 Sv) zijn wettige ook bewijsmiddelen. Aan andere geschriften worden geen eisen gesteld. Hierdoor kan de rechter een proces-verbaal met oordelen en conclusies toch gebruiken als wettig bewijsmiddel.⁵⁸ De wettelijke eis dat de oordelen van de opsporingsambtenaar moeten zijn gebaseerd op wat zijn kennis en wetenschap hem leren is dan niet van toepassing.

---

⁵⁴ Besluit register deskundigen in strafzaken, Stb. 2009, 33, p. 15. Zie in gelijke bewoordingen Kamerstukken I 2007-08, 31116, C, p. 2.

⁵⁵ Zie verder Hoving 2017, p. 183-185.

⁵⁶ Zie hierover G. Knigge, ‘Deskundige wetgeving?’, *RMThemis* 2010, afl. 1, p. 1-2; Hoving 2017, p. 85-89; R.A. Hoving, ‘De verkeersongevallenanalyse als bewijsmiddel. Over het gebruik van de conclusies van technisch opsporingsambtenaren’, *Verkeersrecht* 2018, afl. 7/8, p. 246-253.

⁵⁷ Ook moet de rechter bekijken of de informatie van de deskundige beantwoordt aan de gegeven opdracht. Buiten die opdracht mag de deskundige in beginsel geen informatie geven, zie Hoving 2017, p. 118 en 186.

⁵⁸ Hoving 2017, p. 87; Corsten/Borgers & Kooijmans 2018, p. 859.

3.5 Afronding

De wettelijke bepalingen over het toezicht op de kwaliteit van de forensisch onderzoeker vallen in drie groepen uiteen. In de eerste plaats vindt er toezicht plaats buiten de kaders van een concrete strafzaak, bijvoorbeeld door de werkgever van een forensisch onderzoeker of door een externe organisatie, zoals het NIFP. In de tweede plaats kan er toezicht plaatsvinden bij inschakeling. Bij benoeming van deskundigen gebeurt dit op twee manieren: 1) door de keuze van de benoemer te beperken tot door het NRGD voorgeselecteerde deskundigen van voldoende kwaliteit en 2) door de benoemer te verplichten zijn keuze goed te motiveren. Over het toezicht bij de inschakeling van technisch opsporingsambtenaren bestaan geen regels. In de derde plaats kan toezicht op de kwaliteit van de forensisch onderzoeker ook plaatsvinden bij de beoordeling van het deskundigenbewijs. De rechter mag deskundigenbewijs gebruiken als de informatie die de deskundige geeft, is gebaseerd op wat zijn wetenschap en kennis de deskundige leren. Het proces-verbaal van een opsporingsambtenaar mag geen conclusies bevatten. Als er wel conclusies instaan is het proces-verbaal in beginsel geen wettig bewijsmiddel. Toch kan het proces-verbaal wel worden gebruikt, maar dan als ander geschrift. Aan een ander geschrift zijn geen inhoudelijke voorwaarden verbonden.

4. Analyse en kritiek

4.1 Uiteenlopend toezicht

Door het onderscheid dat wordt gemaakt tussen deskundigen in formele zin en technisch opsporingsambtenaren loopt het toepasselijke wettelijke kader uiteen. Toezicht op de kwaliteit van formele deskundigen is wettelijk geregeld. Daarbij vervult het NRGD een belangrijke rol. Toezicht op de kwaliteit van technisch opsporingsambtenaren is daarentegen amper geregeld. Met de vaststelling dat er sprake is van uiteenlopend toezicht op verschillende categorieën van forensisch onderzoekers, wordt geen waardeoordeel uitgesproken. Een uitlopend wettelijk kader voor formele deskundigen en voor technisch opsporingsambtenaren kan op zich gerechtvaardigd zijn. Het opstellen van een wettelijk kader vraagt altijd om een afweging van belangen, en die belangenafweging kan voor verschillende categorieën forensisch onderzoekers verschillend uitpakken. Tegelijkertijd is het uitgangspunt dat forensisch onderzoek voldoende kwaliteit moet hebben. Bij een nadere analyse van het uiteenlopende toezicht moet dus de vraag worden beantwoord of er voldoende toezicht is op de kwaliteit van de forensisch onderzoeker, opdat de kwaliteit van het forensisch onderzoek niet in het geding komt. Daarom wordt in het navolgende aandacht besteed aan: de rol en positie van het NRGD, het toezicht op de kwaliteit van de technisch opsporingsambtenaar en de knelpunten in de wettelijke bewijsregeling.

4.2 Rol en positie NRGD

4.2.1 *De spanning tussen kwaliteitstoezicht en efficiëntie*

De rol en positie van het NRGD zijn ingeperkt door de formele uitleg van het begrip deskundige. Er is een paradoxaal verband tussen de rol van het NRGD en de beperkte uitleg van het begrip deskundige in formele zin. De rol van het NRGD moest worden beperkt, juist omdat de wetgever het toezicht op de kwaliteit van de deskundige beter wilde regelen. In de Wet deskundige in strafzaken is de inschakeling van de deskundige een belangrijk besluit. Bij de inschakeling dient toezicht te worden gehouden op de kwaliteit van de deskundige en moet aan de verdediging de mogelijkheid worden geboden invloed uit te oefenen op het deskundigenonderzoek. Om deze doelen te bereiken mag de officier van justitie alleen NRGD-geregistreerde deskundigen benoemen en moet hij de verdediging informeren over de benoeming en de uitkomsten van het onderzoek. Deze wettelijke verplichtingen geven aan het Openbaar Ministerie en de politie echter ook een prikkel om het begrip deskundige zo beperkt mogelijk uit te leggen. Zolang iemand niet als deskundige wordt aangemerkt, gelden de wettelijke verplichtingen immers niet. De officier van justitie en de opsporingsambtenaren hebben dan de vrijheid om zelfstandig forensisch onderzoekers in te schakelen. Om draagvlak te behouden kon de wetgever niet een al te grote inbreuk maken op de mogelijkheden voor de officier van justitie en de politie om zelfstandig forensisch onderzoekers in te schakelen.

Voor een goed begrip van de discussie over de rol en positie van het NRGD is enige historische context nodig. Voor de inwerkingtreding van de Wet deskundigen in strafzaken hadden de officier van justitie en opsporingsambtenaren namelijk veel mogelijkheden om zelfstandig forensisch onderzoekers in te schakelen. Weliswaar stond tot 2000 in het Wetboek van Strafvordering dat alleen de rechter-commissaris, en bij dringende noodzakelijkheid ook de officier van justitie of de hulpofficier van justitie, een deskundige mocht benoemen. Maar in de praktijk was dit een nogal theoretische

beperking.⁵⁹ Volgens de Hoge Raad was er geen steun in de wet voor het standpunt dat deskundigenverslagen alleen als bewijsmiddel mochten worden gebruikt als de deskundige van tevoren was benoemd.⁶⁰ Daarom werden deskundigen in de regel niet door de officier van justitie of de rechter-commissaris benoemd, maar rechtstreeks door de politie ingeschakeld.⁶¹ Ook medewerkers van opsporingsinstanties werden daarbij als deskundige aangemerkt.⁶²

Door een wijziging van het Wetboek van Strafvordering in 2000 kregen de officier van justitie en de hulpofficier van justitie de bevoegdheid om vaste gerechtelijke deskundigen te benoemen. De bevoegdheid van de hulpofficier van justitie was beperkt tot vaste gerechtelijke deskundigen die geen gedragskundig onderzoek deden. Vaste gerechtelijke deskundigen waren deskundigen die op vordering van het Openbaar Ministerie door het gerechtshof als zodanig waren beëdigd. Dit waren deskundigen die regelmatig werden ingeschakeld in het strafproces, zoals medewerkers van het NFI en het Pieter Baan Centrum.⁶³ Technisch opsporingsambtenaren werden niet beëindigd als vaste gerechtelijke deskundige.⁶⁴ Dat had tot gevolg dat technisch opsporingsambtenaren minder vaak als deskundige werden aangeduid. De wetswijziging had voor de praktijk verder weinig gevolgen. De jurisprudentie van de Hoge Raad veranderde niet en het verslag van een niet-benoemde deskundige kon dus nog steeds als wettig bewijsmiddel worden gebruikt. De praktijk was dat deskundigen zonder benoeming werden ingeschakeld door de officier van justitie en de politie.⁶⁵

Door de inwerkingtreding van de Wet deskundige in strafzaken is de inschakeling van deskundigen door de officier van justitie en politie wel fundamenteel gewijzigd ten opzichte van de praktijk voor 2010. Door de Wet deskundige in strafzaken is de inschakeling van deskundigen wel aan regels gebonden: de officier van justitie benoemt alleen NRGD-geregistreerde deskundigen en de politie schakelt helemaal geen deskundigen meer in. Daarbij is van belang dat de Hoge Raad in 2011 het standpunt in lijkt te hebben genomen dat het verslag van een onbenoemde deskundige die door de officier van justitie of de politie is ingeschakeld niet kan worden aangemerkt als een deskundigenverslag.⁶⁶

De Wet deskundige in strafzaken bracht al zulke grote wijzigingen met zich mee voor de inschakeling van deskundigen, dat er weinig ruimte was om het begrip deskundige nog op een correcte – en dus ruime – manier te definiëren. Een deskundige was – in het dagelijkse spraakgebruik van betrokkenen bij opsporingsonderzoeken – een externe deskundige die niet bij de politie werkte. Zoals gezegd stonden opsporingsambtenaren bijvoorbeeld niet op de lijsten met vaste gerechtelijke deskundigen. In het conceptwetsvoorstel combineerde de wetgever de sterkere benoemingsverplichtingen nog wel met een breed deskundigenbegrip. Het conceptwetsvoorstel bevatte een lijst met deskundigen die zouden moeten worden benoemd, waar ook bepaalde technisch opsporingsambtenaren zoals ademanalysebedieners en speurhondbegeleiders op stonden. Hierop kwam veel kritiek.⁶⁷ Het College van procureurs-generaal was bang dat de werkbaarheid er onder zou leiden als grote aantallen

---

⁵⁹ J. Hielkema, *Deskundigen in Nederlandse strafzaken (diss. Rotterdam)*, Den Haag: Sdu 1996, p. 41-42 en 270; P.T.C. van Kampen, commentaar bij art. 151 Sv in Wetboek van Strafvordering (Melai) versie februari 2002.

⁶⁰ HR 21 februari 1978, ECLI:NL:HR:1978:AD6939, NJ 1978, 663.; HR 21 september 1999, ECLI:NL:HR:1999:ZD1615, NJ 1999, 758.

⁶¹ Hielkema 1996, p. 270.

⁶² Hielkema 1996, p. 38.

⁶³ P.T.C. van Kampen, commentaar bij art. 228 Sv in Wetboek van Strafvordering (Melai) versie augustus 2001.

⁶⁴ Dit volgt uit Kamerstukken II 2006-07, 31116, 3, p. 10.

⁶⁵ J.M. Reijntjes, 'Deskundigen en tegenspraak', in: F. Hutsebaut en J.M. Reijntjes, *Deskundigen en tegenspraak in het Belgische en Nederlandse strafrecht*, Nijmegen: Wolf legal publishers 2007, p. 120-121.

⁶⁶ HR 12 juli 2011, ECLI:NL:HR:2011:BP8821, NJ 2011, 516. Zie ook Hoving 2017, p. 100; Corstens/Borgers & Kooijmans 2018, p. 856-857.

⁶⁷ Hoving 2017, p. 79.

deskundigen zouden moeten worden geregistreerd.⁶⁸ Ook de Raad voor de rechtspraak vreesde een aanmerkelijke administratieve belasting.⁶⁹ Volgens Haverkate zou het aanmerken van technisch opsporingsonderzoek als formeel deskundigenonderzoek leiden “tot een grotere bureaucratisering en (bijgevolg) een aanzienlijke verminderde daad- en slagkracht in de opsporing”.⁷⁰ De minister van Justitie trok uit het commentaar de conclusie dat een ruimer begrip van deskundige niet goed zou kunnen worden gecombineerd met het formuleren en hanteren van bepaalde kwaliteitseisen.⁷¹ Daarbij werd – gezien de daarop volgende overwegingen – vooral gevreesd voor kwaliteitsverlies als gevolg van chaos rond de oprichting van het NRGD, aangezien er op dat moment nog geen registratie-eisen waren opgesteld voor enig deskundigheidsgebied.

Al met al worden er in de literatuur vier redenen gegeven voor het maken van een onderscheid tussen deskundigenonderzoek en technisch opsporingsonderzoek: 1) het opstellen van kwaliteitsnormen op onderzoeksgebieden waar technisch opsporingsambtenaren actief zijn, is niet mogelijk, 2) opsporingsambtenaren zijn niet onpartijdig, 3) de benoemingsprocedure is te omslachtig en 4) de benoemingsprocedure is onnodig bij gestandaardiseerd onderzoek. Deze bezwaren moeten mede worden gezien in het licht van de consequenties van het volgen van de benoemingsprocedure. In de eerste plaats mag de officier van justitie alleen in het NRGD-geregistreerde deskundigen benoemen. In de tweede plaats moet de officier van justitie de verdediging op de hoogte stellen van de verleende opdracht en de gelegenheid bieden hier invloed op uit te oefenen (art. 150a lid 1 Sv). In de derde plaats moet de officier van justitie de verdediging informeren over de uitslag van het onderzoek (art. 150a lid 2 Sv). Als technisch opsporingsambtenaren als deskundige zouden worden aangemerkt, zouden zij ook moeten worden geregistreerd en zou de officier van justitie hun benoeming steeds moeten doorgeven aan de verdediging.

In de Aanwijzing technisch opsporingsonderzoek/deskundigenonderzoek is het perspectief van efficiëntie van het opsporingsonderzoek dominant.⁷² Voor de efficiëntie van het opsporingsonderzoek is het prettig als een technisch opsporingsambtenaar niet als deskundige hoeft te worden benoemd. Als gevolg van de Aanwijzing kan de politie zelfstandig en zonder extern toezicht beslissen of ze het technisch opsporingsonderzoek willen uitvoeren en hoe ze dat willen doen. De verdediging hoeft niet op de hoogte te worden gesteld van het forensisch onderzoek en kan daar geen invloed op uitoefenen. Ook hoeven de technisch opsporingsambtenaren niet te worden geregistreerd in het NRGD. Dit scheelt tijd en geld. Voor de kwaliteit van de technisch opsporingsambtenaar is in de Aanwijzing weinig aandacht.⁷³

4.2.2 Benoeming en de rol en positie van het NRGD

Tien jaren na de discussie over het onderscheid tussen deskundige en technisch opsporingsambtenaar, en daarmee ook over de rol en positie van het NRGD, kan nog eens kritisch naar de gebruikte

⁶⁸ Kamerstukken II 2006-07, 31116, 3, bijlage brief College van procureurs-generaal, p. 7.

⁶⁹ Kamerstukken II 2006-07, 31116, 3, bijlage brief Raad voor de rechtspraak, p. 3. Daarbij moet wel de kanttekening worden gemaakt dat het in het conceptvoorstel nog ging om uitbreiding van vaste gerechtelijke deskundigen die door het gerechtshof zouden moeten worden benoemd.

⁷⁰ Haverkate 2009, p. 143. In Haverkate 2014, p. 49 wordt de benoeming van een deskundige voor technisch opsporingsonderzoek ‘overkill’ genoemd.

⁷¹ Kamerstukken I 2007-08, 31116, C, p. 1-2.

⁷² R.G.A. Beaujean, ‘De deskundige geregistreerd; rechtspraak, Openbaar Ministerie en verdediging gedupeerd’, *Trema* 2010, afl. 5, p. 195 krijgt de indruk dat “uit praktische overwegingen veel deskundigheidsgebieden buiten het domein van de Wet deskundige in strafzaken worden gehouden”; P.W. van der Kruijs, Column, *Strafblad* 2008, p. 224-226 stelt dat met “man/vrouw en macht wordt getracht de nieuwe wettelijke regeling te ontgaan”.

⁷³ Ook voor de eerlijkheid van het strafproces – en dan met name de mogelijkheden tot tegenspraak van de verdediging – is weinig aandacht geweest, maar daar zal verder niet op worden ingegaan.

argumenten worden gekeken. Het argument dat een grote rol voor het NRGD tot chaos zal leiden, is inmiddels weerlegd. Hoewel er gelijk na de oprichting wel wat problemen waren doordat het NRGD nog amper gevuld was, zijn die problemen inmiddels verholpen.⁷⁴ Voor de meeste vragen die in strafzaken door deskundigen in formele worden beantwoord, zijn NRGD-geregistreerde deskundigen beschikbaar.⁷⁵ Wanneer de officier van justitie of rechter(-commissaris) een deskundige formeel wil benoemen, kan hij in veel gevallen dus een deskundige kiezen die is geselecteerd door en geregistreerd in het NRGD.

De vrees dat het niet mogelijk is om bruikbare beoordelingskaders op te stellen voor de deskundigheidsgebieden waar technisch opsporingsambtenaren op actief zijn, is ook niet terecht gebleken. Deels heeft het NRGD al registratienormen opgesteld voor deskundigheidsgebieden waar ook technisch opsporingsambtenaren op actief zijn, zoals voor digital forensics. Deels zijn de (inter)nationale normen op een deskundigheidsgebied al voldoende uitgekristalliseerd om redelijk eenvoudig een beoordelingskader op te kunnen stellen. Een voorbeeld daarvan is vingerafdrukonderzoek, aangezien de laboratoria die dit onderzoek uitvoeren ook kunnen worden geaccrediteerd. Zelfs als het niet mogelijk is om voor alle deskundigheidsgebieden waar een technisch opsporingsambtenaar onderzoek naar doet een beoordelingskader op te stellen, is dat geen reden om registratie uit te sluiten op de gebieden waarop dat wel kan.

Het argument dat onderscheid tussen deskundigen en technisch opsporingsambtenaren moet worden gemaakt omdat de politie niet onpartijdig is, houdt bij een kritische beschouwing geen stand. In de eerste plaats wordt van elke opsporingsambtenaar verwacht dat hij op ambtseed proces-verbaal opmaakt (art. 153 Sv). Van de opsporingsambtenaar wordt verwacht dat hij een betrouwbaar verslag geeft van wat hij heeft waargenomen of ondervonden.⁷⁶ Het doet er daarbij niet toe dat hij een opsporingsambtenaar is. De hoedanigheid van opsporingsambtenaar behoort zijn waarnemingen niet te kleuren. Hetzelfde kan dus ook worden gezegd van de technisch opsporingsambtenaar. Dat de technisch opsporingsambtenaar bij de politie werkt, staat er niet aan in de weg dat hij zo onpartijdig en objectief mogelijk verslag doet van zijn bevindingen. In de tweede plaats kan in dezelfde lijn worden betoogd dat elke deskundige die door de officier van justitie wordt ingeschakeld partijdig zou zijn.⁷⁷ Het is inderdaad een punt van aandacht dat de deskundige zich niet vereenzelvigd met de partij die hem heeft ingeschakeld. Maar dit is nog geen reden om deze deskundigen niet langer als deskundigen aan te merken.

Tegen het argument dat de benoemingsprocedure voor deskundigen omslachtiger is dan de inschakeling van technisch opsporingsambtenaren kan weinig worden ingebracht. Onbetwistbaar is een mondelinge opdracht aan een technisch opsporingsambtenaar door de leider van een opsporingsonderzoek sneller gegeven dan een (schriftelijke) benoeming van een deskundige door de officier van justitie of rechter-commissaris. En dan moet de verdediging daarna ook nog van de benoeming op de hoogte worden gesteld. Uit deze vaststelling volgt niet vanzelfsprekend dat technisch opsporingsambtenaren niet als deskundigen hoeven te worden aangemerkt. Ook volgt hier niet uit dat technisch opsporingsambtenaren niet kunnen worden geregistreerd in het NRGD. Zowel de gebruikte definitie van deskundige als de mogelijkheid tot registratie van technisch

---

⁷⁴ Beujean 2010, p. 189-196 beschrijft de gevolgen van een nog niet goed gevuld register in de opstartfase van het NRGD in 2010.

⁷⁵ M. Smithuis, 'Kwaliteitswaarborging van forensisch deskundigen: de stand van zaken', *Expertise en Recht* 2014, 2, p. 57-60.

⁷⁶ Zie art. 9 Besluit algemene rechtspositie politie in combinatie met art. 344 lid 1 onder 2 Sv.

⁷⁷ Hoving 2017, p. 562-563.

opsporingsambtenaar moet worden onderscheiden van de inschakelingsprocedure. Het efficiëntieargument is alleen relevant bij de *inschakeling* van forensisch onderzoekers.

Vanwege de omslachtigheid van de benoemingsprocedure is door Hoving betoogd dat het wenselijk is dat de wetgever de benoemingsprocedure afschaft.⁷⁸ Een belangrijk doel van de benoemingsprocedure is te regelen dat kwaliteit van de deskundige al bij de inschakeling wordt beoordeeld. Maar de vraag kan worden gesteld of de benoemingsprocedure daarvoor nodig is. Ook zonder een wettelijke verplichting om de kwaliteit van deskundigen bij inschakeling te beoordelen hebben de opsporingsambtenaren, de officier van justitie en de rechter er belang bij om alleen een opdracht aan een deskundige te geven als hij in staat is het onderzoek te verrichten. Bovendien wordt de kwaliteit van de deskundige ook nog eens beoordeeld door de zittingsrechter bij het waarderen van het bewijsmateriaal. Binnen het huidige recht moet de kwaliteit van de deskundige dus twee keer worden beoordeeld. Vanuit het oogpunt van efficiëntie is de meeste efficiënte werkwijze dat alleen de zittingsrechter wordt verplicht zich te buigen over de kwaliteit van de deskundige (zie par. 4.4).

Ook als de benoemingsprocedure wordt gehandhaafd, zouden technisch opsporingsambtenaren kunnen worden geregistreerd in het NRGD. Zoals gezegd moeten de inschakelingsprocedure en de registratiemogelijkheden van elkaar worden gescheiden. Voor de registratie van technisch opsporingsambtenaren in het NRGD valt ook het nodige te zeggen. Door registratie wordt onafhankelijk toezicht gehouden op de kwaliteit van de technisch opsporingsambtenaar. Het opstellen van registratienormen en het toetsen van de kwaliteiten van de individuele technisch opsporingsambtenaren bevordert de kwaliteit van het technisch opsporingsonderzoek. Daarnaast helpt deze registratie het juridische publiek – de rechter, officier van justitie en de verdediging – bij het beoordelen van de betrouwbaarheid en bewijswaarde van de informatie die de technisch opsporingsambtenaar geeft. Zolang het College gerechtelijke deskundigen van het NRGD voldoende middelen heeft om (bepaalde) technisch opsporingsambtenaren te registreren, lijkt registratie van technisch opsporingsambtenaren dus een goed idee.

Het zelfstandig openstellen van het NRGD voor technisch opsporingsambtenaren door het College gerechtelijke deskundigen heeft echter weinig zin. Registratie is vrijwillig. Zolang de mentaliteit bij de politie en het Openbaar Ministerie blijft bestaan dat het NRGD is opgericht voor deskundigen buiten de politieorganisatie, zullen de technisch opsporingsambtenaren zich niet snel aanmelden. Pas als de procedures en (daardoor) de mentaliteit worden gewijzigd, is er ruimte voor het idee dat registratie van technisch opsporingsambtenaren in het NRGD van toegevoegde waarde is.

4.3 Toezicht op de kwaliteit van de technisch opsporingsambtenaar

Op dit moment is het technisch opsporingsonderzoek vrijwel uitsluitend een aangelegenheid van de Nationale Politie. Van de opleiding van technisch opsporingsambtenaren tot hun inschakeling, vrijwel alle beslissingen worden genomen binnen de politie. Extern toezicht is schaars. Toezicht en controle op de kwaliteit van de technisch opsporingsambtenaar worden verder bemoeilijkt doordat gehanteerde normen niet openbaar en transparant zijn. Zo is niet precies duidelijk welke kwalificaties een technisch opsporingsambtenaar behoort te hebben voordat hij als zodanig onderzoek mag verrichten. Weliswaar kent de politie functieprofielen⁷⁹ en kan op de website van de politieacademie wel enige informatie worden gevonden over het opleidingsaanbod,⁸⁰ maar dit biedt slechts een indicatie van de eisen die aan technisch opsporingsambtenaren worden gesteld. Ook is niet duidelijk

---

⁷⁸ Hoving 2017, p. 607-613.

⁷⁹ '(2017) Functiebeschrijvingen van het functiehuis bij de politie', politie.nl (laatst geraadpleegd 23 oktober 2019. Informatie van 18 augustus 2017 naar aanleiding van een Wob-verzoek).

⁸⁰ 'Forensische opsporing', politieacademie.nl (laatst geraadpleegd 23 oktober 2019).

welke kwalificaties een individuele opsporingsambtenaar heeft die een technisch onderzoek heeft uitgevoerd. De technisch opsporingsambtenaar is immers niet verplicht om in zijn proces-verbaal te vermelden welke kennis en vaardigheden hij heeft. Zelfs de naam van de technisch opsporingsambtenaar wordt niet altijd vermeld.⁸¹

Uitgangspunt bij een rationeel gebruik van bewijsmateriaal is dat de rechter de informatie van een materiële deskundige – en dus ook die van een technisch opsporingsambtenaar – pas mag gebruiken als vaststaat dat deze persoon ook daadwerkelijk, materieel, een deskundige is.⁸² Daarom is het van belang dat er informatie beschikbaar komt over de kwalificaties van elke individuele technisch opsporingsambtenaar. Alleen als deze informatie beschikbaar is, kan vervolgens worden beoordeeld of de technisch opsporingsambtenaar voldoende kennis en vaardigheden heeft om informatie of advies te geven in de concrete zaak waarin hij is ingeschakeld. De huidige informatie over de kwalificaties van de technisch opsporingsambtenaar is onvoldoende voor de rechter om een onderbouwd oordeel te kunnen geven over deze kwalificaties.

Voor de duidelijkheid, dat het voor een rationele beoordeling van het verslag van een technisch opsporingsambtenaar noodzakelijk is dat rekening wordt gehouden met zijn kennis en vaardigheden, betekent niet dat de technisch opsporingsambtenaar verplicht moet worden benoemd als deskundige. Zoals gezegd kan het toezicht op de kwaliteit van de forensisch onderzoeker wordt losgekoppeld van de benoemingsprocedure of een andere specifieke inschakelingsprocedure. In plaats van een benoeming zou bijvoorbeeld ook een lichtere procedure kunnen worden bedacht. Corstens/Borgers & Kooijmans stelt dat het bij gestandaardiseerde vormen van technisch opsporingsonderzoek te overwegen valt om “te voorzien in een afzonderlijk regime, in de vorm van een enigszins uitgekleden vorm van de huidige regeling voor het ‘echte’ deskundigenonderzoek.”⁸³

Een mogelijke lichtere procedure zou kunnen zijn dat de technisch opsporingsambtenaren die werkzaam zijn bij de politie zonder voorafgaande toestemming kunnen worden ingeschakeld door elke politieambtenaar, of – iets strenger – door een hulpofficier van justitie. Daarbij is de politieambtenaar die de technisch opsporingsambtenaar inschakelt ervoor verantwoordelijk vast te stellen dat de technisch opsporingsambtenaar voldoende kwaliteit heeft om de aan hem gegeven opdracht uit te kunnen voeren. Vervolgens kan het verslag van de technisch opsporingsambtenaar wel worden aangemerkt als een deskundigenverslag. Dit betekent dat het verslag moet voldoen aan de eisen die aan een deskundigenverslag worden gesteld, zoals een vermelding van de gebruikte onderzoeksmethode, waarom die methode en de resultaten ervan betrouwbaar kunnen worden geacht en hoe bekwaam de technisch opsporingsambtenaar is in het toepassen van deze methode (art. 51l lid 1 Sv). De rechter kan het deskundigenverslag vervolgens ook als zodanig gebruiken als bewijsmiddel.

4.4 Beoordeling van de kwaliteit van de forensisch onderzoeker door rechter

Indien de informatie van een forensisch onderzoeker van belang is voor de vaststelling of de verdachte de ten laste gelegde feiten heeft begaan, moet de zittingsrechter de betrouwbaarheid en de bewijswaarde van deze informatie beoordelen. Hierbij behoort de zittingsrechter ambtshalve onder meer aandacht besteden aan de vraag of de deskundige forensisch onderzoeker daadwerkelijk een deskundige is.⁸⁴ Dat een deskundige voldoende kennis en vaardigheden heeft om antwoord te geven

---

⁸¹ Zie bijvoorbeeld conclusie A-G Paridaens 2 oktober 2018, ECLI:NL:PHR:2018:827. Overigens lijkt de A-G in dit arrest het proces-verbaal anders dan gebruikelijk aan te merken als deskundigenverslag.

⁸² Hoving 2017, p. 645.

⁸³ Corstens/Borgers & Kooijmans 2018, p. 342-343.

⁸⁴ Hoving 2017, p. 645.

op de gestelde vraag is namelijk een essentiële voorwaarde om te mogen vertrouwen op de juistheid van het antwoord dat de deskundige geeft. Zolang de kennis en vaardigheden van de (veronderstelde) deskundige niet zijn vastgesteld, mag de rechter dus niet op de juistheid van de gegeven informatie vertrouwen.

Voor het formele deskundigenbewijs – de deskundigenverklaring (art. 343 Sv) en het deskundigenverslag (art. 344 lid 1 onder 4 Sv) – volgt de plicht om aandacht te besteden aan de kwaliteit van de forensisch onderzoeker uit de wettelijke omschrijving. De deskundige moet zich baseren op wat zijn wetenschap en kennis hem leren. Dit impliceert dat de wetenschap en kennis van de deskundige van een bepaalde kwaliteit zijn. Voor wat betreft de verklaringen en verslagen van technisch opsporingsambtenaren volgt de plicht van de rechter om de kwaliteit van de technisch opsporingsambtenaar te beoordelen niet uit de wet. Sterker nog, zoals in par. 3.3 werd benoemd, mogen op grond van de wettelijke regeling de verklaring (als getuige) van een opsporingsambtenaar (art. 342 lid 1 Sv) en het proces-verbaal van de opsporingsambtenaar (art. 344 lid 1 onder 2 Sv) geen oordelen en conclusies bevatten. In de praktijk staan in processen-verbaal vaak wel oordelen en conclusies die zijn gebaseerd op de bijzondere kennis en vaardigheden van een technisch opsporingsambtenaar.⁸⁵ Toch worden de processen-verbaal van technisch opsporingsambtenaren vrijwel altijd geschaard onder art. 344 lid 1 onder 2 Sv.⁸⁶ Hiermee wordt de wettelijke bewijsregeling genegeerd. Het negeren van de wet is niet wenselijk al leidt het in de praktijk zelden tot klachten of tot cassatie.⁸⁷ Verder is het ook mogelijk dat de rechter het proces-verbaal van de technisch opsporingsambtenaar aanmerkt als overig geschrift (art. 344 lid 1 onder 5 Sv). Aan de overige geschriften worden geen nadere eisen gesteld. Processen-verbaal en deskundigenverslagen met gebreken kunnen dus als overig geschrift worden gebruikt. Ook dit is niet echt wenselijk, omdat daarmee de wettelijke waarborgen kunnen worden omzeild.

Om te stimuleren dat de rechter bij het gebruik van een verklaring van een forensisch onderzoeker inderdaad onderzoekt of deze onderzoeker voldoende kennis en vaardigheden heeft om als deskundige (in materiële zin) te worden aangemerkt, heeft Hoving voorgesteld een motiveringsplicht op te nemen in het Wetboek van Strafvordering.⁸⁸ In aanvulling op de bijzondere motiveringsplichten die nu al in art. 360 Sv staan, zou in de wet kunnen worden opgenomen dat de rechter bij het gebruik van een verklaring of verslag van een forensisch onderzoeker – deskundige of technisch opsporingsambtenaar – in het bijzonder de redenen moet geven waarom de forensisch onderzoeker als deskundige kan worden aangemerkt. De rechter kan deze motiveringsplicht invullen met een verwijzing naar de registratie van de forensisch onderzoeker in het NRGD. Hierdoor is de toegevoegde waarde van het NRGD wettelijk vastgelegd als eventueel de benoemingsprocedure wordt afgeschaft. Is de forensisch onderzoeker niet geregistreerd, dan moet de rechter andere redenen aanvoeren waaruit zijn deskundigheid blijkt.

4.5 Afronding

---

⁸⁵ Dit is voor de processen-verbaal van technisch opsporingsambtenaren die verkeersongevallenanalyses uitvoeren uitgewerkt in Hoving 2018, p. 249.

⁸⁶ Uit Hoving 2018, p. 250 volgt dat van de 90 VOA-verslagen die in 2017 in op rechtspraak.nl gepubliceerde arresten zijn gebruikt er 81 als proces-verbaal zijn gekwalificeerd. Voor de overige 9 is niet duidelijk hoe het VOA-verslag is gekwalificeerd. Geen enkel verslag is aangemerkt als deskundigenverslag.

⁸⁷ Hoving 2018, p. 250. Een zaak waarin de Hoge Raad wel casseerde omdat het proces-verbaal conclusies bevatte, is HR 29 maart 2011, ECLI:NL:HR:2011:BP3851.

⁸⁸ Hoving 2017, p. 612-613.

De beperkingen van de rol en positie van het NRGD zijn te verklaren doordat de wetgever veel waarde heeft gehecht aan de benoeming van de deskundige. De benoemingsprocedure staat op gespannen voet met een efficiënte uitvoering van het opsporingsonderzoek. Benoeming kost tijd en geld. De vraag is of de benoemingsprocedure inderdaad een belangrijke kwaliteitsgarantie is. De kwaliteit van forensisch onderzoekers hoeft immers niet per se getoetst te worden bij de inschakeling. Toetsing kan ook plaatsvinden bij de beoordeling van het bewijsmateriaal. Voor een goede beoordeling heeft de rechter dan wel informatie nodig over de kwaliteit van de forensisch onderzoeker. Die informatie is beschikbaar over (vrijwel) alle deskundigen in formele zin, want zij staan geregistreerd in het NRGD of zetten deze informatie in hun rapport. Maar het huidige toezicht op de kwaliteit van de technisch opsporingsambtenaar laat te wensen over. Over de kwalificaties van technisch opsporingsambtenaren is weinig bekend. Indien technisch opsporingsambtenaren in het NRGD zouden worden geregistreerd, kan dat de rechter helpen bij het beoordelen van de informatie die door de technisch opsporingsambtenaren wordt gepresenteerd. Hiervoor is het wel nodig dat registratie van forensisch onderzoekers in het NRGD los wordt gezien van de procedure om forensisch onderzoekers in te schakelen.

5. Toezicht in het nieuwe Wetboek van Strafvordering

5.1 Modernisering Strafvordering

Sinds enkele jaren is het ministerie van Justitie en Veiligheid in het kader van het project Modernisering Strafvordering bezig met het opstellen van wetsvoorstellen waarmee het Wetboek van Strafvordering fundamenteel gewijzigd wordt. In 2017 werden de conceptwetsvoorstellen gepresenteerd voor de vernieuwde boeken 1-6 van het Wetboek van Strafvordering. De wetsvoorstellen bevatten inzake de regels over de deskundige enkele wijzigingsvoorstellen die deels zagen op de regels inzake de inschakeling en benoeming van de deskundige en deels op het gebruik van bewijsmateriaal. In 2020 is de ambtelijke versie van het nieuwe Wetboek van Strafvordering verschenen waarin het commentaar is verwerkt dat op de conceptwetsvoorstellen uit 2017 is gegeven. In de ambtelijke versie uit 2020 staan voorstellen voor een deskundigenregeling die verschillen van wat er in het huidige wetboek staat én van wat in de conceptwetsvoorstellen uit 2017 werd voorgesteld. In deze paragraaf wordt eerst kort ingegaan op de wijzigingsvoorstellen uit 2017. Een uitgebreide bespreking van de conceptwetsvoorstellen uit 2017 is te vinden in een artikel van Hoving in *Tijdschrift Modernisering Strafvordering*.⁸⁹ Vervolgens wordt ingegaan op de voorstellen over de deskundigenregels in de ambtelijke versie van het gemoderniseerde Wetboek van Strafvordering. Specifiek wordt ingegaan op de definitie, inschakeling, benoeming en toezicht van deskundigen en technisch opsporingsambtenaren en op het gebruik van de verslagen van technisch opsporingsambtenaren.

5.2 De deskundige in de conceptwetsvoorstellen

De conceptwetsvoorstellen creëerden onduidelijkheid over de benoeming van de deskundige. In art. 1.7.1 lid 1 Sv stond – net als in het huidige art. 51i Sv – dat een deskundige op de wijze bij de wet bepaald werd benoemd. Het onderscheid tussen formele en materiele deskundigen bleef daarmee behouden. Wel waren de bepalingen over de inschakeling van de deskundige door de officier van justitie gewijzigd. In art. 2.4.2 stond alleen dat een officier van justitie een opdracht gaf aan een NRGD-geregistreerde deskundige, terwijl de term ‘benoeming’ niet meer in de bepaling was terug te vinden. Alleen de rechter-commissaris (art. 2.10.4.1.1 lid 1 Sv) en de zittingsrechter (art. 4.2.4.8.1 Sv) konden nog deskundigen benoemen. Waarom dit verschil werd gemaakt en welk doel de benoeming nog diende boven het geven van een opdracht werd niet toegelicht.

In de conceptwetsvoorstellen stond een nieuwe bepaling voor de inschakeling van technisch opsporingsambtenaren. In art. 2.4.2 lid 3 Sv stond: “bij algemene maatregel van bestuur kunnen onderzoeken worden aangewezen die een opsporingsambtenaar of een expert bij de politie kan verrichten en waarvoor hij geen opdracht als bedoeld in dit artikel nodig heeft.” Aan een ‘expert bij de politie’ hoefde dus geen formele opdracht te worden gegeven. De wetgever creëerde dus een afwijkende inschakelingsprocedure bij een ‘deskundige’ en bij een ‘expert bij de politie’. Een ‘expert bij de politie’ kon worden ingeschakeld zonder dat hem een formele opdracht wordt gegeven. Niet wordt geëxpliciteerd wie de ‘expert’ kon inschakelen, dus het lag voor de hand dat dit door elke politieambtenaar kon worden gedaan. Zonder formele opdracht hoefde de verdediging niet te worden ingelicht. Ook registratie in het NRGD was geen vereiste voor inschakeling. Met de term ‘expert bij de politie’ werd duidelijk gemaakt dat de technisch opsporingsambtenaar een (soort) deskundige is. Wel rees de vraag of de deskundigheid van de technisch opsporingsambtenaar niet had kunnen worden erkend zonder het begrip ‘expert bij de politie’ te introduceren. Het maken van een onderscheid tussen

---

⁸⁹ R.A. Hoving, ‘De deskundige in het gemoderniseerde Wetboek van Strafvordering’, *Tijdschrift Modernisering Strafvordering* 2020, 1, p. 18-25.

de begrippen ‘deskundige’ en ‘expert’ – waarbij beide een andere betekenis krijgen – had weleens tot veel onduidelijkheid kunnen leiden.

De conceptwetsvoorstellen brachten weinig veranderingen met zich mee wat betreft het toezicht op de kwaliteit van de forensisch onderzoeker. Voor de deskundigen die werden benoemd door de rechter(-commissaris) of een opdracht kregen van de officier van justitie gold nog steeds dat zij in beginsel in het NRGD moesten staan geregistreerd. Ook het toezicht op de kwaliteit van de deskundige technisch opsporingsambtenaar – van de ‘expert bij de politie’ – was niet gewijzigd. De technisch opsporingsambtenaar hoefde nog steeds niet te worden geregistreerd in het NRGD. Het conceptwetsvoorstel bevatte ook geen andere voorschriften die voorschreven dat bij de inschakeling van de technisch opsporingsambtenaar moest worden vastgesteld of de technisch opsporingsambtenaar voldoende kennis en vaardigheden had.

5.3 Definitie, inschakeling, benoeming en toezicht

De wetgever neemt in artikel 1.7.1 tot en met 1.7.4 Sv de huidige bepalingen uit de deskundigentitel (Titel IIIC) grotendeels over, met enkele aanpassingen en verduidelijkingen.⁹⁰ Zo wordt de term schriftelijk verslag gewijzigd in rapport en wordt de bepaling over het horen van de deskundige verplaatst. Art. 1.7.2 Sv wordt de nieuwe bepaling over het deskundigenregister. In art. 1.7.2 lid 2 Sv wordt verduidelijkt dat “bij of krachtens algemene maatregel van bestuur regels kunnen worden gesteld over de kwalificaties waarover bepaalde deskundigen moeten beschikken en over de wijze waarop in de overige gevallen de specifieke deskundigheid van personen kan worden bepaald of getoetst”. Hiermee wordt de wettelijke regeling in overeenstemming gebracht met de huidige werkwijze van het NRGD.

In art. 1.7.1 lid 1 Sv blijft – net als in het huidige art. 51i Sv – staan dat: “Op de wijze bij de wet bepaald wordt een deskundige benoemd met een opdracht tot het geven van informatie over of het doen van onderzoek op een terrein waarvan hij specifieke of bijzondere kennis bezit”. In de memorie van toelichting wordt gereageerd op het voorstel om de benoemingsprocedure af te schaffen. Dit voorstel wordt niet overgenomen, omdat het volgens de wetgever inefficiënt en belastend zou zijn voor de zittingsrechter als hij telkens zelfstandig zou moeten beoordelen of een door de officier van justitie of verdediging ingeschakelde deskundige voldoende deskundig zou zijn.⁹¹ Over het feit dat de benoemingsprocedure leidt tot een onderscheid tussen deskundigen in formele zin en deskundigen in materiele zin spreekt de wetgever niet. Wel wordt expliciet duidelijk gemaakt dat een benoeming niet nodig is om als deskundige te worden gehoord door de rechter-commissaris of zittingsrechter. De wetgever overweegt: “De rechter kan immers ook andere niet geregistreerde of niet eerder benoemde deskundigen verhoren. Het kan gaan over deskundigen die weliswaar niet eerder zijn benoemd, maar die wel wetenschap en kennis hebben over materie waarover hun inzichten worden verlangd. De normering van het deskundigenonderzoek is op hen niet van toepassing, maar zij kunnen door de rechter wel degelijk - in materiële zin - als deskundigen worden aangemerkt. Benoeming is in zo’n geval niet vereist, beëdiging wel”. Hieruit kan worden geconcludeerd dat de deskundigentitel alleen relevant is voor deskundigen die (tijdens het vooronderzoek) worden benoemd om onderzoek uit te voeren.

De wetgever blijft vasthouden aan het onderscheid tussen formeel benoemde deskundigen en technisch opsporingsambtenaren. In art. 1.7.5 lid 1 Sv staat: “De artikelen 1.7.1 tot en met 1.7.4 zijn niet van toepassing op onderzoek dat gezien zijn aard als technisch opsporingsonderzoek moet worden aangemerkt”. De wetgever ziet de technisch opsporingsambtenaar wel als een deskundige in materiele

⁹⁰ Memorie van toelichting bij het wetsvoorstel tot vaststelling van het nieuwe Wetboek van Strafvordering, ambtelijke versie – juli 2020, p. 182.

⁹¹ Memorie van toelichting bij het wetsvoorstel tot vaststelling van het nieuwe Wetboek van Strafvordering, ambtelijke versie – juli 2020, p. 183.

zin. De wetgever stelt dat het feit dat “technisch opsporingsonderzoek geen deskundigenonderzoek betreft, betekent niet dat opsporingsambtenaren die technisch onderzoek hebben uitgevoerd niet als deskundigen door de rechter-commissaris of op de terechtzitting kunnen worden gehoord. Het enige is dat de wettelijke normering van het deskundigenonderzoek dat in beginsel uitmondt in een rapport niet op het door hen uitgevoerde onderzoek van toepassing is”.⁹² Technisch opsporingsonderzoek wordt door de wetgever gedefinieerd langs de lijnen die in de huidige Aanwijzing technisch opsporingsonderzoek / deskundigenonderzoek zijn te vinden. Hiermee wordt het huidige uitgangspunt in de wet vastgelegd. Technisch opsporingsambtenaren worden dus niet benoemd door de officier van justitie of de rechter-commissaris. In de wet wordt verder niets geregeld over de inschakeling van technisch opsporingsambtenaren. In art. 1.7.5 lid 2 biedt de wetgever wel een grondslag voor een nadere normering van het technisch opsporingsonderzoek: “Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur kunnen nadere regels worden gesteld over de uitvoering van technisch opsporingsonderzoek”.

De bepalingen over de inschakeling van deskundigen door de officier van justitie en de rechter-commissaris zijn deels gewijzigd. Voor de officier van justitie blijft het uitgangspunt in art. 2.4.1 lid 1 Sv dat hij ambtshalve of op verzoek van de verdachte een deskundige die in het NRGD is geregistreerd, kan benoemen.⁹³ Verder wordt in art. 2.4.1 lid 2 Sv bepaald dat de hulpofficier van justitie geregistreerde deskundigen mag benoemen in de gevallen bij de wet bepaald.⁹⁴ Ook de rechter-commissaris (art. 2.10.59 lid 1 Sv en na verwijzing art. 4.2.51 Sv) en de zittingsrechter (art. 4.2.49 lid 2 Sv) kunnen een deskundige benoemen. De wijzigingen van de regeling zien vooral op de mogelijkheden van de verdediging om invloed uit te oefenen op het onderzoek dat door de benoemde deskundige wordt uitgevoerd, of om nieuwe deskundigen te benoemen. Zo moeten in beginsel de benoeming en de onderzoeksopdracht direct worden voorgelegd aan de verdediging, zodat zij nog invloed kan uitoefenen op de onderzoeksopdracht (zie art. 2.4.2 en 2.10.60 Sv).

De wetsvoorstellen en de toelichting daarop maken duidelijk dat de wetgever vast wil houden aan de eis dat deskundigen worden benoemd. Ook het onderscheid tussen deskundigen en technisch opsporingsambtenaren blijft bestaan. Gezien de overwegingen in de memorie van toelichting wordt echter niet langer een formele definitie van het begrip deskundige gehanteerd. Expliciet wordt uitgesproken dat niet-benoemde deskundigen als deskundigen kunnen worden gehoord en dat technisch opsporingsambtenaren materieel gezien als deskundigen worden aangemerkt. De benoeming is dus alleen van belang voor het vaststellen van de kwaliteit van deskundigen die kortgezegd niet bij de politie werken en in het vooronderzoek van de officier van justitie of de rechter de opdracht krijgen om onderzoek te doen en daarover een rapport uit te brengen. Blijkbaar wordt het niet wenselijk geacht de kwaliteiten van de technisch opsporingsambtenaren bij de inschakeling te controleren. Wel biedt de voorgestelde wettelijke regeling een aanknopingspunt voor nadere normering van het onderzoek dat de technisch opsporingsambtenaren uitvoeren. De nadere regels die kunnen worden gesteld aan de uitvoering van technisch opsporingsonderzoek kunnen ook zien op de kwaliteiten van de technisch opsporingsambtenaar die dit onderzoek uitvoert. Er staat bovendien niets aan in de weg om het NRGD hierin een rol te geven.

---

⁹² Memorie van toelichting bij het wetsvoorstel tot vaststelling van het nieuwe Wetboek van Strafvordering, ambtelijke versie – juli 2020, p. 185.

⁹³ In art. 2.4.1 staat niet officier van justitie een deskundige ‘in het belang van het onderzoek’ mag inschakelen. Dat is echter niet meer nodig omdat in art. 2.1.2 lid 2 Sv in het algemeen wordt bepaald dat een bevoegdheid alleen wordt uitgeoefend indien dit in het belang van het onderzoek is.

⁹⁴ De wetgever denkt daarbij aan de “bevoegdheid om een bloedonderzoek te bevelen in het kader van een onderzoek naar geweldbevorderende middelen en [aan] zijn bevoegdheid om in een aantal gevallen een DNA-onderzoek te bevelen naar celmateriaal dat op de plaats delict is aangetroffen”, Memorie van toelichting bij het wetsvoorstel tot vaststelling van het nieuwe Wetboek van Strafvordering, ambtelijke versie – juli 2020, p. 292.

5.4 Verklaringen en verslagen van forensisch onderzoekers

Verklaringen van getuigen en deskundigen worden op grond van art. 4.3.8 lid 1 onder b en c Sv (vervangt art. 339 Sv) erkend als wettig bewijsmiddel. De verklaring van de getuige wordt in art. 4.3.9 lid 2 Sv gedefinieerd als: “zijn bij het onderzoek op de terechtzitting gedane mededeling van feiten of omstandigheden die hij zelf heeft waargenomen of ondervonden”. Deze omschrijving is vergelijkbaar met de huidige omschrijving van de getuigenverklaring in art. 342 lid 1 Sv. De verklaring van de deskundige wordt in art. 4.3.9 lid 3 Sv gedefinieerd als: “zijn bij het onderzoek op de terechtzitting gedane mededeling van wat zijn wetenschap en kennis hem leren omtrent datgene wat aan zijn oordeel is onderworpen”. Deze omschrijving is vergelijkbaar met de huidige omschrijving van de deskundigenverklaring in art. 343 Sv, hoewel het verkrijgen van een opdracht niet meer terug te vinden is in de nieuwe omschrijving. De verklaringen van getuigen en deskundigen die op een andere plaats als de terechtzitting zijn afgelegd, zijn een wettig bewijsmiddel als deze verklaringen in een ander wettig bewijsmiddel zijn opgenomen (art. 4.3.9 lid 4 Sv).

Inhoudelijk zijn er ten opzichte van de huidige regels weinig veranderingen door de wijzigingen inzake de omschrijving van de bewijsmiddelen: de verklaring van een getuige en de verklaring van een deskundigen. Interessant is wel dat de wetgever in de memorie van toelichting bij het conceptwetsvoorstel expliciet stelt: “Uit de mond van de getuige kan alleen een mededeling van feiten en omstandigheden reden geven tot de bewezenverklaring. Een mededeling van een derde die niet als getuige kan worden beschouwd kan alleen aan het bewijs meewerken als zij gebaseerd is op de wetenschap en kennis van de betrokkene, en daarmee als een mededeling van een deskundige kan worden beschouwd.”⁹⁵ Hiermee kiest de wetgever voor de dichotomie getuige versus deskundige, waarbij elke verklaring die niet kan worden aangemerkt als een beschrijving van feiten en omstandigheden moet worden beschouwd als een deskundigenverklaring.

Uit art. 4.3.8 lid 1 sub d Sv volgt dat schriftelijke stukken als wettige bewijsmiddelen worden erkend. Anders dan in art. 344 Sv van het huidige Wetboek van Strafvordering wordt geen nadere omschrijving gegeven van het begrip ‘schriftelijke stukken’. De wetgever stelt dat het geven van een omschrijving van een schriftelijke stukken geen toegevoegde waarde heeft zolang de categorie andere schriftelijke stukken bestaat, en er geen beperkingen worden gesteld aan de bewijskracht van de andere schriftelijke stukken.⁹⁶ De andere geschriften bieden in het huidige recht een ruim vangnet voor alle schriftelijke bescheiden met gebreken, zoals processen-verbaal met conclusies. Het is moeilijk om dit te voorkomen zonder de categorie andere geschriften geheel af te schaffen. Gezien het feit dat de wetgever deze mogelijkheid niet eens benoemd, lijkt het afschaffen van de andere geschriften geen optie. De wetgever wijst er verder op dat in de jurisprudentie het bewijsminimum van de andere geschriften – die alleen in verband met andere bewijsmiddelen mogen worden gebruikt (zie art. 344 lid 1 onder 5) – geheel is uitgekleeft. Zo is het volgens de Hoge Raad mogelijk een veroordeling te baseren op twee andere geschriften.⁹⁷ De wetgever concludeert daarom “dat het niet langer in de rede ligt, in de wettelijke regeling onderscheid te maken tussen verschillende schriftelijke stukken”.⁹⁸

---

⁹⁵ Memorie van toelichting bij het wetsvoorstel tot vaststelling van het nieuwe Wetboek van Strafvordering, ambtelijke versie – juli 2020, p. 735.

⁹⁶ Memorie van toelichting bij het wetsvoorstel tot vaststelling van het nieuwe Wetboek van Strafvordering, ambtelijke versie – juli 2020, p. 732.

⁹⁷ Memorie van toelichting bij het wetsvoorstel tot vaststelling van het nieuwe Wetboek van Strafvordering, ambtelijke versie – juli 2020, p. 738-739, met een verwijzing naar HR 28 september 2004, ECLI:NL:HR:2004:AO9131.

⁹⁸ Memorie van toelichting bij het wetsvoorstel tot vaststelling van het nieuwe Wetboek van Strafvordering, ambtelijke versie – juli 2020, p. 732.

De problematiek rondom de kwalificatie van verslagen van deskundigen en technisch opsporingsambtenaren was voor de wetgever een aanvullende reden om het begrip ‘schriftelijke stukken’ niet verder uit te werken. De wetgever wijst er op dat verslagen van deskundigen die meer omvatten dan een antwoord op de gegeven opdracht geen wettig deskundigenverslagen zijn in de zin van art. 344 lid 1 onder 4 Sv. Ook stelt de wetgever de vraag hoe de verslagen van technisch opsporingsambtenaren moeten worden aangemerkt, want “dat onderzoek gaat verder dan een mededeling van door hen waargenomen of ondervonden feiten of omstandigheden”.⁹⁹ In beide gevallen constateert de wetgever dat dit soort verslagen nu onder de categorie andere geschriften vallen. De wetgever wil expliciet duidelijk maken dat “stukken van door de verdediging ingeschakelde deskundigen en van technisch opsporingsambtenaren als schriftelijk stuk aan het bewijs [kunnen] bijdragen”.¹⁰⁰

Het is aan de rechter om te beoordelen welke waarde hij hecht aan de verslagen van forensisch onderzoekers. De wetgever stelt daarover: “de bewijskracht van deze geschriften wordt (...) bepaald door de inhoud”.¹⁰¹ Het gaat er volgens de wetgever om “dat de rechter de op schrift gestelde mededelingen die verder gaan dan een mededeling over waargenomen feiten en omstandigheden, enkel voor het bewijs kan gebruiken als de betreffende persoon deze mededelingen kan doen op basis van wat zijn wetenschap en kennis hem leren”.¹⁰² Hieruit kan worden afgeleid dat de rechter dus verplicht is om bij elke deskundige te beoordelen of hij voldoende kennis en vaardigheden heeft, voordat de rechter gebruik mag maken van zijn verslag. Het maakt daarbij niet uit of de deskundige is benoemd, onbenoemd is gehoord, of als technisch opsporingsambtenaar onderzoek heeft gedaan. De wetgever merkt bovendien nog expliciet op dat een deskundige niet als deskundige hoeft te zijn benoemd om zijn verslag als deskundigenverslag aan te merken.¹⁰³

Bij analyse van de nieuwe bewijsregels valt op dat in het conceptwetsvoorstel op minder formalistische wijze wordt omgegaan met de kwalificatie van het bewijsmateriaal dan onder het huidige recht. Daardoor wordt de inhoud van het bewijsmateriaal belangrijker. Dit is positief. Weliswaar wordt wel vastgehouden aan het minder bruikbare onderscheid tussen waarnemingen en conclusies, maar bij de invulling van dit onderscheid lijkt de wetgever wel degelijk mee te wegen in hoeverre er bijzondere kennis en vaardigheden nodig zijn om zintuigelijke ervaringen te interpreteren. Ook in deze overwegingen wordt de technisch opsporingsambtenaar aangemerkt als deskundige. Van de rechter wordt verwacht dat hij bij de beoordeling van de verklaring en het verslag beoordeelt in hoeverre de deskundige voldoende kennis en vaardigheden heeft.

Al met al biedt de nieuwe bewijsregeling de nodige aanknopingspunten voor de rechter om toezicht te houden op de kwaliteit van de forensisch onderzoeker. Uit de tekst van de wet volgt niet expliciet hoe de rechter de verklaringen en verslagen van forensisch onderzoekers moet beoordelen. Maar in art. 4.3.7 lid 2 Sv is wel voor het eerst bepaald dat de rechter alleen tot een bewezenverklaring mag komen als buiten redelijke twijfel staat dat de verdachte het feit heeft begaan. Dit impliceert dat

---

⁹⁹ Memorie van toelichting bij het wetsvoorstel tot vaststelling van het nieuwe Wetboek van Strafvordering, ambtelijke versie – juli 2020, p. 732, met verwijzing naar Hoving 2017, p. 85-89.

¹⁰⁰ Memorie van toelichting bij het wetsvoorstel tot vaststelling van het nieuwe Wetboek van Strafvordering, ambtelijke versie – juli 2020, p. 732.

¹⁰¹ Memorie van toelichting bij het wetsvoorstel tot vaststelling van het nieuwe Wetboek van Strafvordering, ambtelijke versie – juli 2020, p. 732.

¹⁰² Memorie van toelichting bij het wetsvoorstel tot vaststelling van het nieuwe Wetboek van Strafvordering, ambtelijke versie – juli 2020, p. 732.

¹⁰³ Memorie van toelichting bij het wetsvoorstel tot vaststelling van het nieuwe Wetboek van Strafvordering, ambtelijke versie – juli 2020, p. 732.

de rechter alleen gebruik mag maken van betrouwbare bewijsmiddelen.¹⁰⁴ De overwegingen van de wetgever in de memorie van toelichting bij dit conceptwetsvoorstel wijzen de rechter op zijn plicht om de informatie van de forensisch onderzoek inhoudelijk te beoordelen en daarbij aandacht te besteden aan de kwaliteit van de forensisch onderzoeker.

5.4 Afronding

Anders dan voorgenomen in de Contourennota bevatten de wetsvoorstellen voor het nieuwe Wetboek van Strafvordering de nodige wijzigingen van de regels over de deskundige. De regels over de benoeming van de deskundige zijn op zich niet gewijzigd. Wel wordt het onderscheid tussen deskundigen en technisch opsporingsambtenaren nu in de wet vastgelegd. Uit de memorie van toelichting volgt dat de wetgever niet langer een formeel deskundigenbegrip hanteert. Ook niet benoemde deskundigen en technisch opsporingsambtenaren kunnen in het strafproces als deskundige worden aangemerkt. De benoemingsverplichtingen gelden alleen de deskundigen die in het vooronderzoek de opdracht krijgen een onderzoek te doen en een rapport te schrijven. Verder kunnen bij of krachtens algemene maatregel van bestuur nadere regels worden gesteld aan de uitvoering van technisch opsporingsonderzoek. Ook de bewijsregels zijn aangepast. Het bewijsmiddel schriftelijke stukken wordt niet langer nader gedefinieerd. Wel wordt in de memorie van toelichting gesteld dat de rechter moet beoordelen of de informatie die een forensisch onderzoeker geeft – of het nu gaat om een deskundige in formele zin of technisch opsporingsambtenaar – is gebaseerd op wat zijn wetenschap en kennis hem leren.

---

¹⁰⁴ Zo volgt ook uit van toelichting bij het wetsvoorstel tot vaststelling van het nieuwe Wetboek van Strafvordering, ambtelijke versie – juli 2020, p. 726.

6. Bevindingen en conclusies

In dit eerste deel van het onderzoek is onderzocht in hoeverre er binnen het huidige en toekomstige wettelijke kader voldoende mogelijkheden zijn om toezicht te houden op de kwaliteit van de forensisch onderzoeker. Hierbij is expliciet aandacht besteed aan de rol die het Nederlands Register Gerechtelijke Deskundigen heeft en kan hebben. In dit afrondende hoofdstuk worden de belangrijkste bevindingen op een rij gezet.

Een forensisch onderzoeker is een deskundige

Een forensisch onderzoeker is iemand die wetenschappelijke en technische kennis, methoden en technieken toepast in het kader van een onderzoek naar strafbare feiten. Hiermee voldoet de forensisch onderzoeker aan de materiële definitie van het begrip deskundige. De forensisch onderzoeker heeft namelijk kennis en vaardigheden op een bepaald kennisgebied die andere mensen niet hebben en gebruikt deze kennis en vaardigheden om informatie of advies te geven aan zijn publiek: aan de politie, officier van justitie, rechter en verdediging. Vanwege het gebruik van specifieke kennis en vaardigheden verschilt de forensisch onderzoeker van een getuige die alleen kennis en vaardigheden gebruikt die alle mensen in beginsel hebben. De forensisch onderzoeker die bij de politie werkt – de technisch opsporingsambtenaar – is ook een deskundige. Een vingerafdrukvergelijker of verkeersongevallenanalist gebruikt technische kennis, methoden en technieken voor zijn onderzoek en doet verslag van de conclusies die hij trekt op basis van het gebruik van zijn specifieke kennis en vaardigheden. Dat de technisch opsporingsambtenaar in materiële zin een deskundige is, wordt overigens niet betwist. Ook in het wetsvoorstel voor het nieuwe Wetboek van Strafvordering en de memorie van toelichting daarvan, erkent de wetgever dat de technisch opsporingsambtenaar een deskundige is.

In het huidige Wetboek van Strafvordering en de in opdracht van de wetgever opgestelde OM Aanwijzing technisch opsporingsonderzoek/deskundigenonderzoek wordt een onderscheid gemaakt tussen deskundigen die formeel als deskundigen worden aangemerkt en technisch opsporingsambtenaren die formeel niet als deskundige worden aangemerkt. Voor formele deskundigen gelden andere regels dan voor technisch opsporingsambtenaren. Door het gemaakte onderscheid loopt het toepasselijke wettelijke kader voor formele deskundigen en technisch opsporingsambtenaren uiteen. Toezicht op de kwaliteit van formele deskundigen is uitgebreid geregeld. Daarbij vervult het NRGD een belangrijke rol. Toezicht op de kwaliteit van technisch opsporingsambtenaren is daarentegen amper geregeld. In het wetsvoorstel voor het Wetboek van Strafvordering blijft het onderscheid gehandhaafd.

Er kan toezicht worden uitgeoefend bij de inschakeling van de forensisch onderzoeker, bij het gebruik van zijn informatie en buiten de kaders van het strafproces

In een concrete strafzaak kan het toezicht op de kwaliteit van de forensisch onderzoeker op twee momenten worden uitgeoefend. Het eerste moment is bij de inschakeling van de forensisch onderzoeker. Dan wordt vooruitgekeken en wordt geprobeerd vast te stellen of de forensisch onderzoeker voldoende kennis en vaardigheden heeft om de aan hem gestelde vragen te kunnen beantwoorden. Het gaat hierbij om een beoordeling voordat de forensisch onderzoeker daadwerkelijk zijn onderzoek heeft gedaan en/of informatie heeft gegeven. Het tweede moment is bij het gebruik van de informatie die de forensisch onderzoeker heeft gegeven. Dan wordt achteruit gekeken en moet worden beoordeeld of de forensisch onderzoeker voldoende kennis en vaardigheden heeft om de gegeven informatie te kunnen geven. Voordat de rechter gebruik mag maken van de informatie van de forensisch onderzoeker, moet vaststaan dat hij voldoende deskundig is. Zonder deze vaststelling is het niet rationeel om op de informatie te vertrouwen. De registratie van een forensisch onderzoeker

in het NRGD kan worden gebruikt bij het houden van toezicht bij de inschakeling en bij het gebruik van de informatie van de forensisch onderzoeker.

Buiten de kaders een concrete strafzaak wordt ook toezicht uitgeoefend op de kwaliteit van de forensisch onderzoeker. Intern toezicht wordt uitgeoefend door de werkgever van de forensisch onderzoeker. Extern toezicht wordt uitgeoefend door accreditatieinstellingen, door (de tuchtcommissies van) beroepsregisters en door overkoepelende beroepsverenigingen, belangenverenigingen of expertisecentra. Het NRGD kan ook tot het externe toezicht worden gerekend. Bij de toetsing van de registratieaanvragen – en zeker bij een afwijzend besluit – is er geen direct verband tussen het werk van het NRGD en de toetsing van de kwaliteit van een deskundige in een concrete strafzaak. Ook door het opstellen van registratienormen, het opstellen van een gedragscode en het werk als expertisecentrum heeft het NRGD een brede rol bij het houden van toezicht op de kwaliteit van forensisch onderzoekers.

Er is een redelijk functionerend wettelijk kader voor het toezicht op de kwaliteit van deskundige in formele zin

Voor de forensisch onderzoekers die formeel als deskundige worden aangemerkt, zijn er in het huidige recht regels over het toezicht bij de inschakeling en bij het gebruik van het deskundigenbewijs. De kennis en vaardigheden van deskundigen die formeel worden benoemd door de officier van justitie of de rechter(-commissaris), moeten al bij de inschakeling worden beoordeeld. De deskundigheid van de deskundige kan blijken uit de registratie van de deskundige in het NRGD. Is de deskundige niet geregistreerd, dan behoort de rechter(-commissaris) op een andere wijze de deskundigheid vast te stellen, hoewel dat in de praktijk niet altijd erg diepgaand gebeurt. Niet elke deskundige die formeel als deskundige wordt aangemerkt, wordt benoemd. Deskundigen die op de zitting worden gehoord en deskundigen die door de verdediging worden ingeschakeld, hoeven niet te worden benoemd. Bij deze deskundigen is het dus niet verplicht om al bij de inschakeling de deskundigheid te onderzoeken.

Voordat de rechter gebruik mag maken van de verklaring of het verslag van een deskundige die formeel als deskundige wordt aangemerkt, moet hij vaststellen dat de deskundige zich heeft gebaseerd op wat zijn wetenschap en kennis hem leren. De rechter moet dus beoordelen of de deskundige voldoende kennis en vaardigheden heeft om de informatie die is gegeven te kunnen geven. De rechter kan de NRGD-registratie gebruiken als indicatie van deskundigheid.

Het wetsvoorstel voor het nieuwe Wetboek van Strafvordering breiden het wettelijke kader op het toezicht op de kwaliteit van de deskundige in formele zin niet verder uit. Eerder worden de regels enigszins gerelativeerd. De rechter is door het ontbreken van een nadere definitie van schriftelijke stukken niet langer op grond van de wetstekst verplicht te beoordelen wat de deskundigheid is van de deskundige die het deskundigenverslag heeft geschreven. Uit de memorie van toelichting blijkt overigens dat deze plicht wel blijft bestaan.

Er is geen wettelijk kader voor het toezicht op de kwaliteit van technisch opsporingsambtenaren

Er zijn in het huidige recht geen regels over het toezicht op de kwaliteit van technisch opsporingsambtenaren op het moment dat zij worden ingeschakeld. Door de Aanwijzing technisch opsporingsonderzoek/deskundigenonderzoek is de inschakeling van technisch opsporingsambtenaren geheel buiten de wettelijke regeling gehouden. Toezicht op de kwaliteit van de technisch opsporingsambtenaar vindt alleen intern binnen de politieorganisatie plaats. Hoe dit toezicht wordt uitgevoerd is onbekend en oncontroleerbaar.

Er zijn in het huidige recht ook geen regels over het toezicht op de kwaliteit van technisch opsporingsambtenaren bij het gebruik van de informatie die zij geven. Technisch opsporingsambtenaren kunnen geen deskundigenverslag indienen, want zij hebben formeel geen onderzoeksopdracht als deskundige gekregen. De technisch opsporingsambtenaren doen verslag van

hun onderzoek in een proces-verbaal. Ondanks de omschrijving van de wettige bewijsmiddelen kwalificeert de rechter het verslag ook als proces-verbaal, hoewel het verslag vaak meer bevat dan alleen een mededeling van feiten en omstandigheden die de technisch opsporingsambtenaar zelf heeft waargenomen of ondervonden. Bij het gebruik van het verslag als proces-verbaal is de rechter niet verplicht te beoordelen of de technisch opsporingsambtenaar voldoende deskundig is om de gegeven informatie te kunnen geven. Juridisch correcter, maar niettemin dubieus, is dat de rechter het proces-verbaal ook mag gebruiken als ander geschrift. Aan andere geschriften worden geen eisen gesteld en dus is de rechter ook dan niet verplicht de deskundigheid van de technisch opsporingsambtenaar te beoordelen.

Het wetsvoorstel voor het nieuwe Wetboek van Strafvordering bevatten een verbetering van het wettelijke kader voor het toezicht op de kwaliteit van de technisch opsporingsambtenaar. In de eerste plaats krijgt het onderscheid tussen deskundigen en technisch opsporingsambtenaren een wettelijke grondslag. De wet regelt niet wie technisch opsporingsambtenaren kan inschakelen. Wel kunnen bij of krachtens algemene maatregel van bestuur nadere regels worden gesteld aan het technisch opsporingsonderzoek. In de tweede plaats wordt in de memorie van toelichting bij de nieuwe bewijsregels overwogen dat de rechter bij het gebruik van de verslagen van technisch opsporingsambtenaren aandacht moet besteden aan de kennis en vaardigheden van de technisch opsporingsambtenaar.

Toezicht op de kwaliteit van de forensisch onderzoeker bij de inschakeling staat op gespannen voet met een efficiënt verloop van het strafproces

Het toezicht op de kwaliteit van de forensisch onderzoeker bij zijn inschakeling vormt een belemmering voor een efficiënt verloop van het opsporingsonderzoek. Het verkrijgen van formele toestemming om een deskundige in te schakelen van de officier van justitie of rechter-commissaris houdt het onderzoek op. De forensisch onderzoekers die werkzaam zijn binnen de eigen politieorganisatie kon de politie lange tijd zelfstandig inschakelen. Het is dan ook goed voorstelbaar dat de politie weinig behoefte had en heeft aan een formalisering van de inschakeling van forensisch onderzoekers. Maar niet alleen binnen de politie de behoefte aan toezicht tijdens de inschakeling van een forensisch onderzoeker niet erg groot. Ook de verdediging kan zich onttrekken aan inschakelingstoezicht door zelfstandig een opdracht te geven aan deskundige. Verder is volgens de Hoge Raad de benoeming van deskundigen die worden gehoord tijdens het onderzoek ter terechtzitting niet nodig, zodat ook bij deze deskundigen vooraf hun deskundigheid niet wordt onderzocht. De conclusie kan dus worden getrokken dat in de praktijk de neiging bestaat om de wettelijke bepalingen die de inschakeling van forensisch onderzoekers bemoeilijken zo beperkt mogelijk worden uit te leggen.

Het NRGD zou een rol kunnen vervullen bij het toezicht op de kwaliteit van de technisch opsporingsambtenaar

Het toezicht op de kwaliteit van de technisch opsporingsambtenaar wordt op dit moment alleen intern binnen de politie uitgevoerd. De wijze waarop dit toezicht wordt uitgevoerd en de resultaten ervan zijn niet openbaar en niet transparant. De wettelijke regels staan er niet aan in de weg dat er extern toezicht wordt gehouden op de kwaliteit van de technisch opsporingsambtenaar. Hierbij kan het NRGD een rol spelen. Weliswaar stond in toelichting op het Besluit register deskundigen in strafzaken dat in 2010 inschrijving in het NRGD *vooralsnog* niet open stond voor de technisch opsporingsambtenaar. Maar 10 jaar later kan de situatie anders liggen en is het mogelijk dat het NRGD alsnog een rol wordt toebedeeld. De vervolgvraag is hoe een eventuele rol van het NRGD er uit zou kunnen zien. Moet bij technisch opsporingsambtenaren ook de volledige registratieprocedure worden gevolgd? Of kan worden volstaan met een lichtere variant? Moeten alle technisch opsporingsambtenaren worden geregistreerd? Of een gedeelte? En welke gedeelte? Kan de rol van het NRGD zo worden vormgegeven

De kwaliteit van de technisch opsporingsambtenaar

dat ook de politie het voordeel van registratie inziet? Dit zijn vragen die in een vervolgonderzoek moeten worden beantwoord.

Deel B: Waarborgen voor de kwaliteit van de technisch opsporingsambtenaar

1. Inleiding

Forensisch onderzoek moet voldoen aan hoge standaarden.¹⁰⁵ Die hoge standaarden gelden ook voor de forensisch onderzoeker die het forensisch onderzoek uitvoert. Om zicht te houden op de kwaliteit van de forensisch onderzoeker heeft de overheid in 2010 het Nederlands Register Gerechtelijke Deskundigen opgericht. In dat register worden bepaalde deskundige forensisch onderzoekers geregistreerd, indien zij voldoende kwaliteiten hebben. Dat geldt echter niet voor forensisch onderzoekers die werken bij de politie. De forensisch onderzoeker bij de politie wordt een technisch opsporingsambtenaar genoemd en het onderzoek dat hij uitvoert technisch opsporingsonderzoek. Aangezien de technisch opsporingsambtenaar specifieke kennis en vaardigheden gebruikt bij het uitvoeren van zijn werkzaamheden is hij (materieel gezien) een deskundige.¹⁰⁶ Dit wordt algemeen erkend. Niet voor niets wordt over de technisch opsporingsambtenaar in de memorie van toelichting bij het voorstel voor het nieuwe Wetboek van Strafvordering gezegd dat hij als deskundige kan worden gehoord in het strafproces.¹⁰⁷ Niettemin wordt de technisch opsporingsambtenaar op dit moment in beginsel niet formeel aangemerkt als deskundige in het strafproces en kan hij ook niet worden geregistreerd in het NRGD.¹⁰⁸

Om te waarborgen dat het forensisch onderzoek van de technisch opsporingsambtenaar de gewenste hoge standaard heeft, is het wenselijk dat vast kan worden gesteld dat de technisch opsporingsambtenaar voldoende kundig is. Op dit moment kan worden verondersteld dat er intern bij de politie tot op zekere hoogte aandacht is voor de kwaliteit van de technisch opsporingsambtenaar die forensisch onderzoek doen. Zo eist de politie dat forensisch onderzoekers bepaalde opleidingen (binnen de Politieacademie) hebben gevolgd voordat zij hun werkzaamheden mogen uitvoeren. Welke eisen door de politie aan technisch opsporingsambtenaren worden gesteld is voor partijen buiten de politie alleen onbekend en oncontroleerbaar. Openbare informatie over de kwaliteit van technisch opsporingsambtenaren is schaars, hoewel sinds kort wel bepaalde politielaboratoria zijn geaccrediteerd aan de hand van openbare accreditatiecriteria. Maar al met al is er voor externe partijen weinig informatie beschikbaar over de kwaliteit van de technisch opsporingsambtenaar.

De informatie die over de kwaliteit van de technisch opsporingsambtenaar die tot nu toe beschikbaar is, lijkt op het eerste gezicht onvoldoende om in het strafproces te kunnen vaststellen of de technisch opsporingsambtenaar en het onderzoek dat hij doet voldoen aan de gestelde hoge standaarden. Indien de rechter, officier van justitie en verdediging te weinig informatie hebben over de kwaliteiten van de technisch opsporingsambtenaar en het technisch opsporingsonderzoek, moeten zij blind vertrouwen op de uitspraken van technisch opsporingsambtenaren. Dit zou in strijd zijn met het uitgangspunt in het strafproces dat niet blind op de uitspraken van deskundigen – waaronder technisch opsporingsambtenaren – mag worden vertrouwd.¹⁰⁹

Dit onderzoek gaat over de mogelijkheden die de rechter en de procespartijen in het strafproces hebben en zouden moeten hebben om de kwaliteit van het technisch opsporingsonderzoek te beoordelen, waarbij met name wordt ingegaan op de kwaliteiten van de technisch opsporingsambtenaar die het technisch opsporingsonderzoek uitvoert. De vraag die daarbij centraal staat is:

---

¹⁰⁵ Bijlage bij Kamerstukken II 2018-19, 29628, 819, p. 5.

¹⁰⁶ Zie uitgebreider hierover R.A. Hoving, *Toezicht op de kwaliteit van de forensisch onderzoeker*, RUG 2019, p. 6-13.

¹⁰⁷ Memorie van toelichting bij het wetsvoorstel tot vaststelling van het nieuwe Wetboek van Strafvordering, ambtelijke versie – juli 2020, p. 185.

¹⁰⁸ Hoving 2019, p. 14-19.

¹⁰⁹ R.A. Hoving, *Deskundigenbewijs in het strafproces*, WLP: Oisterwijk 2017, p. 600.

*Hoe kan in het strafproces de kwaliteit van de technisch opsporingsambtenaar worden gewaarborgd?
En welke rol kan het NRGD daarin hebben?*

Om deze vraag te beantwoorden wordt ten eerste onderzocht in hoeverre de vooronderstelling klopt dat er op dit moment te weinig informatie beschikbaar is om in het strafproces de kwaliteit van de technisch opsporingsambtenaar te kunnen beoordelen. Ten tweede wordt geïnventariseerd door wie en op welke manier er informatie over de kwaliteit van de technisch opsporingsambtenaar kan worden verzameld en kan worden gedeeld met de rechter en de procespartijen. Als derde wordt ingegaan op mogelijke strafvorderlijke procedures die ervoor kunnen zorgen dat er in het strafproces voldoende aandacht is voor de kwaliteit van de technisch opsporingsambtenaar.

2. Onderzoeksmethode

Voor de beantwoording van de onderzoeksvraag is het nodig om te verkennen welke mogelijkheden er zijn om de huidige wijze waarop met technisch opsporingsambtenaren wordt omgegaan te veranderen. Daarbij ligt de focus op de veranderingsmogelijkheden. Een uiteenzetting over de huidige omgang met technisch opsporingsambtenaren is te vinden in deel A van dit onderzoek. Daarin is het juridische kader geschetst over de omgang met forensisch onderzoekers – dat wil zeggen deskundigen in formele zin en technisch opsporingsambtenaren – in het strafproces. Daarbij is ingegaan op het onderscheid tussen deskundigen in formele zin en technisch opsporingsambtenaren, de regels over de inschakeling van forensisch onderzoekers en de regels over het gebruik van verslagen van forensisch onderzoekers. De bevindingen uit dat onderzoek zijn de basis voor dit vervolgonderzoek.

In dit onderzoek worden enkele mogelijkheden om de kwaliteit van technisch opsporingsambtenaren te waarborgen geïnventariseerd en geëvalueerd. Om zicht te krijgen op de consequenties van de geopperde veranderingen zijn deze veranderopties in interviews voorgelegd aan enkele respondenten die veel kennis en affiniteit hebben met forensisch onderzoek. De geïnterviewden hebben grotendeels ervaring met de strafrechtspraktijk. Zij worden in staat geacht de gevolgen van de geopperde veranderingen te beoordelen en de wenselijkheid daarvan te evalueren. Voor dit onderzoek zijn uiteindelijk acht interviews afgenomen met de volgende personen: Gert Haverkate (directeur wetenschappelijk bureau Openbaar Ministerie), Remco van Tooren (SSR/OM), Michel Groothuizen (directeur NIFP), Frank Kornaat (hoofd Expertisecentrum forensische opsporing politie), Sigrid Plantinga (forensisch officier van justitie), Paul Acda (advocaat) en Jelte Hielkema (raadsheer Gerechtshof Arnhem/Leeuwarden). Verder is gebruik gemaakt van de interviews die door Ko de Ridder en Heinrich Winter zijn afgenomen in het kader van hun onderzoek naar de herpositionering van het NRGD.

Op basis van de interviews wordt een eerste inschatting gemaakt van de wenselijkheid van enkele wijzigingen van het strafproces om kwaliteit van de technisch opsporingsambtenaar te waarborgen. De reacties van de geïnterviewden worden zonder directe bronvermelding gebruikt, hoewel niet geheel kan worden voorkomen dat bepaalde uitspraken mogelijk zijn te herleiden tot bepaalde personen.¹¹⁰ Gezien het beperkte aantal respondenten zijn de uiteindelijke resultaten mogelijk niet geheel representatief voor de ideeën van alle relevante betrokkenen in het strafproces. Tegelijkertijd geeft het wel een eerste indruk van de voor- en nadelen van mogelijke maatregelen om meer zicht te krijgen op de kwaliteit van technisch opsporingsambtenaren in het strafproces.

---

¹¹⁰ De uitgewerkte verslagen van de interviews zijn op verzoek in te zien bij de onderzoeker.

3. De kwaliteit van technisch opsporingsambtenaren

3.1 Beschikbare informatie over de kwaliteit van technisch opsporingsambtenaren

Op dit moment is er in het strafproces weinig informatie beschikbaar over de kwaliteit van de technisch opsporingsambtenaar. Er is geen centraal punt waar informatie over de kennis en vaardigheden van technisch opsporingsambtenaren wordt verzameld. De politie heeft hier als werkgever van de technisch opsporingsambtenaren geen volledig zicht op. Weliswaar volgt uit de interviews dat opsporingsambtenaren bij de Politieacademie bepaalde certificaten moeten behalen waaruit blijkt dat ze startbekwaam zijn om bepaalde werkzaamheden te verrichten. Maar eenmaal aan de slag wordt niet centraal bijgehouden welke kennis de opsporingsambtenaar daarna verzameld. De technisch opsporingsambtenaar kan zich aansluiten bij een kwaliteitsnetwerk. Dit kwaliteitsnetwerk organiseert vakgerichte cursussen en themadagen als wordt geconstateerd dat er kennislacunes zijn. Het volgen van dit soort cursussen wordt niet geregistreerd en is niet verplicht. Op enkele onderzoeksgebieden wordt tegenwoordig overigens wel bijgehouden welke kennis een technisch opsporingsambtenaar heeft, want van de medewerkers van politielaboratoria die zijn geaccrediteerd moet worden bijgehouden welke kwalificaties zij hebben. Het gaat op dit moment om de politielaboratoria voor dactyloscopie, snel DNA-onderzoek en drugs.¹¹¹

Er wordt in het strafproces weinig informatie gedeeld over de kwaliteiten van de technisch opsporingsambtenaar. Een technisch opsporingsambtenaar is niet verplicht om in zijn proces-verbaal te vermelden welke kwalificaties hij heeft en hij doet dat in de regel ook niet. Enkele geïnterviewden geven aan dat zij informatie over de kwaliteiten van de technisch opsporingsambtenaar soms wel missen. Dit gemis wordt overigens vaak in een wat breder kader geplaatst. Het wordt lastig gevonden om in het algemeen een goed beeld te krijgen van de kwaliteit van het technisch opsporingsonderzoek. Daarbij is het ontbreken van informatie over de kwaliteiten van de technisch opsporingsambtenaar van belang, maar ook het ontbreken van informatie over de verzamelde sporen en de toegepaste onderzoeksmethoden. De verantwoording van het uitgevoerde technisch opsporingsonderzoek in het proces-verbaal laat te wensen over, omdat het verslag onvoldoende aanknopingspunten bevat voor een goede beoordeling van de betrouwbaarheid en de waarde van het technisch opsporingsonderzoek. Zo wordt bijvoorbeeld informatie gemist over de vraag of FO-normen zijn toegepast, en zo ja, hoe deze normen zijn toegepast. Ook wordt informatie gemist over welke opsporingsambtenaar welke delen van een bepaald onderzoek heeft uitgevoerd. Verder wordt het ontbreken van informatie over de keuzes die zijn gemaakt bij het verzamelen van sporen op de plaats delict als gebrek benoemd.

Dit gebrek aan informatie doet zich steeds zwaarder voelen, omdat het belang van forensisch onderzoek in het strafproces toeneemt. Dit heeft zowel invloed op de eisen die aan de kwaliteiten van de technisch opsporingsambtenaar worden gesteld als aan de eisen die aan het onderzoek zelf worden gesteld. Wat betreft de kwaliteiten van de technisch opsporingsambtenaren wordt benoemd dat hij beter in staat moet zijn te communiceren met bijvoorbeeld de officier van justitie. Niet langer wordt het opsporingsonderzoek standaard aangestuurd door een tactisch rechercheur. Door de toenemende invloed van technisch onderzoek moet ook de technisch opsporingsambtenaar al in een vroeg stadium kunnen overleggen over welke onderzoeksmogelijkheden zouden moeten worden toegepast. Daar komt bij dat ontwikkelingen op forensisch gebied snel gaan en dat van de technisch opsporingsambtenaar wordt verwacht dat hij de voor zijn onderzoeksgebied relevante ontwikkelingen

---

¹¹¹ Kaderbesluit 2009/905/JBZ verplicht accreditatie van laboratoria die DNA-onderzoek en dactyloscopisch onderzoek uitvoeren. Zie Deel A 'Toezicht op de kwaliteit van de forensisch onderzoeker', par. 3.3.

bijhoudt. Omdat het gewicht van het forensisch onderzoek in een strafzaak toeneemt, moet er bovendien ook rekening mee worden gehouden dat de verdediging voldoende mogelijkheden krijgt om het technisch onderzoek tegen te spreken.

3.2 Problemen met de kwaliteit van technisch opsporingsambtenaren

De geïnterviewden kunnen geen volledig beeld geven van de kwaliteit van technisch opsporingsambtenaren en van het forensisch onderzoek dat zij uitvoeren. Ze wijzen er op dat er veel technisch opsporingsambtenaren zijn die op veel verschillende gebieden onderzoek uitvoeren. Bovendien ontbreekt, zoals gezegd, in het proces-verbaal vaak de informatie om de waarde van het technisch opsporingsonderzoek goed te beoordelen. Aangezien er niet een duidelijk negatief beeld wordt geschetst over de kwaliteit van technisch opsporingsonderzoek, kan worden gesteld dat er niet iets fundamenteel mis is met de kwaliteit van het technisch opsporingsonderzoek. Hierbij kan ook worden gewezen naar de strafrechtspraktijk, waarin de rechter vaak zonder opmerkingen gebruik van het proces-verbaal van een technisch opsporingsambtenaar. Tegelijkertijd kan uit het ontbreken van bewijs voor problemen niet zonder meer worden afgeleid dat er geen problemen zijn. Integendeel, de interviews geven eerder aanleiding om te geloven dat de kwaliteit van het technisch opsporingsonderzoek op zijn minst in bepaalde gevallen te wensen overlaat. Een geïnterviewde wijst er bovendien ook op dat NFI-deskundigen zorgen hebben over de kwaliteit van technisch opsporingsambtenaren.

In de jurisprudentie is verder anekdotisch bewijs te vinden van onterechte veroordelingen als gevolg van technisch opsporingsonderzoek dat niet goed is uitgevoerd of waar ten onrechte te veel waarde aan is gehecht. In één zaak is de verdachte door de rechtbank (waarschijnlijk) onterecht veroordeeld voor doodslag, gezien de vrijspraak die het Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden vervolgens uitsprak.¹¹² Door de rechtbank was de verdachte veroordeeld voor doodslag, hoewel er geen lijk was gevonden. De veroordeling leunde zwaar op de verklaringen van een bloedspoordeskundige van de politie. Die had verklaard dat de gevonden bloedsporen in de woning van het (veronderstelde) slachtoffer niet anders konden zijn ontstaan dan door een misdrijf. In hoger beroep was er een tegenonderzoek uitgevoerd door een bloedspoordeskundige van het NFI. Die stelde juist dat uit het sporenbeeld niet eenduidig kon worden geconcludeerd dat in de woning een delict had plaatsgevonden. Het gerechtshof concludeerde dat de verklaringen van de technisch opsporingsambtenaar “op belangrijke punten onbepaald en niet onderbouwd zijn” en sprak daarop de verdachte vrij.

In een andere zaak heeft het gebruik van het verslag van een technisch opsporingsambtenaar zelfs geleid tot een gerechtelijke dwaling. De Hoge Raad besloot dat een veroordeling voor verboden wapenbezit zou moeten worden herzien vanwege een gewijzigd deskundigenoordeel.¹¹³ Door het gerechtshof was de verdachte veroordeeld wegens verboden wapenbezit omdat er een luchtdrukpistool was ingevoerd die volgens de technisch opsporingsambtenaar ‘een sprekende gelijkenis’ zou vertonen met een echt vuurwapen. Pas na de veroordeling in hoger beroep werden twee rapporten ingebracht van (niet-politie)deskundigen die verklaarden dat er geen sprake was van ‘een sprekende gelijkenis’. Volgens de Hoge Raad leverde dat het ernstige vermoeden op dat het gerechtshof de verdachte zou hebben vrijgesproken als hij bekend was geweest met deze nieuwe rapporten.

---

¹¹² Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden 27 december 2017, ECLI:NL:GHARL:2017:11341.

¹¹³ Hoge Raad 24 maart 2015, ECLI:NL:HR:2015:712.

3.3 Afronding

Het proces-verbaal van een technisch opsporingsambtenaar bevat te weinig informatie om de betrouwbaarheid en waarde van het technisch opsporingsonderzoek te kunnen beoordelen. Uit het proces-verbaal blijkt lang niet altijd welke opsporingsambtenaren aan het onderzoek hebben bijgedragen, wat de kennis en vaardigheden zijn van deze opsporingsambtenaren, welke keuzes de opsporingsambtenaren hebben gemaakt bij het verzamelen en analyseren van het sporenmateriaal, welke methoden de technisch opsporingsambtenaren hebben toegepast en in hoeverre de opsporingsambtenaren overeenkomstig FO-normen hebben gewerkt. Dit gemis weegt steeds zwaarder, omdat het belang van het technisch opsporingsonderzoek toeneemt. Hoewel de huidige werkwijze in veel zaken niet tot problemen hoeft te leiden, is er wel degelijk anekdotisch bewijs dat fouten door technisch opsporingsambtenaren kunnen leiden tot onterechte veroordelingen en gerechtelijke dwalingen.

4. Beoordelen van de kwaliteit van technisch opsporingsambtenaren

4.1 Verzamelen en delen van informatie

In de Wet deskundige in strafzaken is veel aandacht geschonken aan de beoordeling van de kwaliteiten van deskundigen in formele zin. Bij inschakeling moet worden beoordeeld of de potentiële deskundige eigenlijk wel als deskundige kan worden aangemerkt (art. 51k lid 2 Sv). Bij deze beoordeling worden de rechter, de officier van justitie en (eventueel) de verdediging geholpen door het NRGD. Als de deskundige is geregistreerd in het NRGD mag worden aangenomen dat hij voldoende kwaliteiten heeft om als deskundige in het strafproces op te treden. Als gevolg van de Aanwijzing technisch opsporingonderzoek / deskundigenonderzoek worden de kwaliteiten van technisch opsporingsambtenaren bij de inschakeling niet beoordeeld. In het bovenstaande is vastgesteld dat er voor de rechter, officier van justitie en verdediging onvoldoende informatie beschikbaar is om de kwaliteit van technisch opsporingsambtenaren te beoordelen. Het is dus de vraag of, en zo ja hoe, kan worden bereikt dat informatie over de kwaliteit van de technisch opsporingsambtenaar vindbaar is en kan worden gedeeld met de rechter, officier van justitie en verdediging. De focus ligt daarbij op de kennis en vaardigheden van de technisch opsporingsambtenaren en niet op zijn rapportage.

Om vast te stellen welke maatregelen kunnen worden genomen om informatie over de kwaliteit van technisch opsporingsambtenaren te verzamelen en beschikbaar te stellen moet op verschillende vragen een antwoord worden gegeven: Is het garanderen van de kwaliteit van technisch opsporingsambtenaren een taak die strikt is voorbehouden aan de politie of kan een organisatie buiten de politie daarbij ook een rol spelen? Als er een taak is weggelegd voor een externe organisatie, wat is dan die taak? Accreditatie van onderzoekslaboratoria? Invloed uitoefenen op opleidingen? Registreren van technisch opsporingsambtenaren in een deskundigenregister? En welke externe organisatie zou daarbij betrokken moeten zijn? De Inspectie voor Justitie en Veiligheid? De PolitieOnderwijsRaad? Het NRGD? Aan de geïnterviewden zijn enkele opties voorgelegd die hieronder worden besproken.

4.2 Interne waarborgen bij de politie

In de huidige situatie ligt de verantwoordelijkheid voor de kwaliteit van technisch opsporingsambtenaren geheel bij de politie. De Politieacademie is grotendeels verantwoordelijk voor de opleiding van technisch opsporingsambtenaren, hoewel er tegenwoordig ook via HBO-opleidingen Forensisch Onderzoek mensen worden opgeleid. Vrijwel alle geïnterviewden zijn het er over eens dat het niet wenselijk is om de verantwoordelijkheid voor de kwaliteit van technisch opsporingsambtenaren geheel bij de politie te houden. Zelfs de respondent van de politie staat niet afwijzend tegenover het betrekken van externe organisaties. Geïnterviewden vragen zich af of de Politieacademie in staat is opleidingen aan te bieden die van voldoende kwaliteit zijn en voldoende aansluiten bij de wensen van de strafrechtketen. Uit onderzoek door de Inspectie van Justitie en Veiligheid blijkt dat de Politieacademie op dit moment niet goed in staat is onderwijs te verzorgen dat aan de behoeften voldoet. Een geïnterviewde vraagt zich bovendien af of de Politieacademie in staat is om forensische opleidingen aan te bieden waar voldoende aandacht wordt geschonken aan onderzoeksmethoden die 'state of the art' zijn, omdat de opleiders (ervaren technisch opsporingsambtenaren) mogelijk zelf verouderde methodes hanteren.

Na het volgen van de initiële opleiding stelt de politie geen eisen aan het bij de tijd houden en ontwikkelen van kennis en vaardigheden (de permanente opleiding) door technisch opsporingsambtenaren. Dit is wel wenselijk. Op dit moment worden de kwaliteiten van (technisch) opsporingsambtenaren niet structureel geborgd door de politie. Het is onduidelijk of een meer

gestructureerde permanente opleiding (op korte termijn) binnen de politieorganisatie kan worden georganiseerd. Ook hier zou een externe organisatie volgens de geïnterviewden een rol kunnen spelen.

4.3 Accreditatie van politielaboratoria

Op dit moment zijn de laboratoria bij de politie die dactyloscopisch onderzoek, snel DNA-onderzoek en drugsonderzoek uitvoeren geaccrediteerd. Onderdeel van het accreditatieproces is dat ook van de medewerkers die onderzoek uitvoeren binnen deze laboratoria wordt bijgehouden welke kwalificaties ze hebben, omdat constant moet kunnen worden aangetoond dat de medewerkers vakbekwaam zijn. De politie is van plan om nog meer processen te accrediteren, hoewel deze plannen nog niet heel concreet lijken. Zo zijn er wel plannen bij de politie om in overeenstemming met de nieuwe ISO-norm voor onderzoek op het plaats-delict te werken, maar is niet duidelijk of de politie zich hiervoor ook wil laten accrediteren. Overigens is het op dit moment ook niet mogelijk om al het technisch opsporingsonderzoek dat door de politie wordt gedaan te laten accrediteren, omdat er voor veel onderzoeken nog geen erkende accreditatienormen bestaan. De geïnterviewden vinden de accreditatie van politielaboratoria een goed idee, maar zien het vooral als een aanvullende maatregel in een breder pakket.

4.4 Externe betrokkenheid bij de opleiding en permanente educatie

Externe betrokkenheid van buiten de politieorganisatie bij de inhoud van de opleidingen tot technisch opsporingsambtenaar kan bijdragen aan het verhogen van de kwaliteit van deze opleidingen, omdat hierdoor beter kan worden gewaarborgd dat de aangeboden stof actueel en adequaat is. Dit geldt ook voor externe betrokkenheid bij de vormgeving van de permanente educatie van de personen die werkzaam zijn als technisch opsporingsambtenaar. De betrokkenheid van een externe organisatie kan vervolgens ook de drempel verlagen om bij te houden wat de kwaliteiten van de technisch opsporingsambtenaren die de opleidingen hebben gevolgd zijn en de informatie hierover – op een of andere manier – te delen met onder meer de rechter en de procespartijen.

Een eerste vraag inzake de betrokkenheid van een externe organisatie bij de inhoud van de initiële opleidingen en permanente educatie van technisch opsporingsambtenaren is hoe die betrokkenheid moet worden ingevuld. Het meest vrijblijvend is advisering over de inhoud van de opleidingen. In dat geval blijft de verantwoordelijkheid voor de inhoud van de opleidingen grotendeels liggen bij de politieorganisatie. Voor de politie kan het prettig zijn om de vrijheid te houden bij de inrichting van de opleiding van technisch opsporingsambtenaren. Vanuit het perspectief van het waarborgen van de kwaliteit van technisch opsporingsambtenaren heeft alleen advisering wel enkele nadelen. Bij advisering kan de externe organisatie geen goedkeuring geven aan de opleiding, omdat het politie vrij staat af te wijken van de oordelen. Ook het verzamelen van informatie over de kwaliteiten van de technisch opsporingsambtenaren blijft dan een verantwoordelijkheid van de politie. Uiteindelijk is het verschil dan klein met de situatie waarin er geen betrokkenheid van een externe organisatie is bij de opleiding.

Een verdergaande betrokkenheid van een externe organisatie zou kunnen bestaan uit de certificering van de initiële opleiding en/of permanente educatie. In dat geval stelt de externe organisatie vast dat de opleiding bij de Politieacademie voldoet aan de door de externe organisatie gestelde eisen. De invulling van de rol van de externe organisatie kan verschillen: van het samen opzetten en vormgeven van de opleiding tot een check achteraf van de keuzes die door de politie zijn gemaakt. Voor de rechter en de procespartijen heeft certificering als eerste als voordeel dat zij een bevestiging krijgen dat de opleidingen bij de politie voldoen aan bepaalde eisen. Een tweede voordeel

is dat ook makkelijker inzicht kan worden verkregen in de kwaliteiten van een individuele technisch opsporingsambtenaar. Wanneer een technisch opsporingsambtenaar in zijn proces-verbaal vermeldt dat hij de gecertificeerde opleidingen heeft gevolgd, geeft dat inzicht in de kennis en vaardigheden van deze technisch opsporingsambtenaar. Zeker als de certificeringseisen openbaar zijn.

Een tweede vraag is welke externe organisatie het meest aangewezen is om betrokken te worden bij de initiële opleidingen en/of permante educatie van technisch opsporingsambtenaren. Hiervoor zijn verschillende opties. Een eerste optie is de PolitieOnderwijsRaad, een wettelijk adviesorgaan dat op strategisch niveau nadenkt over het politieonderwijs. Maar omdat de PolitieOnderwijsRaad vooral gericht is op de grote lijnen, ligt het niet gelijk voor de hand dat deze organisatie zich gaat bezighouden met de inhoud van de opleiding van technisch opsporingsambtenaren. Een tweede optie is de Inspectie Justitie en Veiligheid, die toezicht houdt op uitvoeringsorganisaties op het terrein van justitie en veiligheid, waaronder de politie. Ook de Inspectie is een organisatie die vooral thematisch en in grotere lijnen naar de kwaliteit van politieopleidingen kijkt. Een actieve rol bij het vormgeven van de opleidingen van technisch opsporingsambtenaren lijkt minder goed bij deze taak te passen.

Ook het NRGD zou als externe organisatie betrokken kunnen worden bij de vormgeven en certificering van de initiële opleidingen en/of permanente educatie van technisch opsporingsambtenaren. Bij het NRGD is de afgelopen jaren veel ervaring opgedaan met het toetsen van de kwaliteiten van deskundigen. Hierdoor is er bij het NRGD ook zicht op de eisen die aan de kwaliteit van technisch opsporingsambtenaren zouden moeten worden gesteld. Ook heeft het NRGD bij het NIFP ervaring opgedaan met het vormgeven en certificeren van een opleiding. In overleg met het NIFP is de opleiding van forensisch rapporteurs gemoderniseerd en in overeenstemming gebracht met de registratie-eisen van het NRGD voor gedragsdeskundigen. Forensisch rapporteurs die de nieuwe NIFP-opleiding afronden kunnen rechtstreeks worden opgenomen in het NRGD, zonder dat hun competenties nogmaals moeten worden getoetst. Op een vergelijkbare manier zou het NRGD betrokken kunnen worden bij het vormgeven van de opleidingen voor technisch opsporingsambtenaren. Via het NRGD kan ook rekening worden gehouden met de wensen over de opleiding van andere betrokkenen, zoals het Openbaar Ministerie. Het met succes behalen van een gecertificeerde opleiding zou dan impliceren dat de technisch opsporingsambtenaar in beginsel voldoende kennis en vaardigheden heeft om op adequate wijze technisch opsporingsonderzoek uit te voeren.

Veel geïnterviewden vinden het een goed idee dat de opleidingen en de permanente educatie van technisch opsporingsambtenaren worden gecertificeerd. Certificering van de opleidingen kan de kwaliteit van de technisch opsporingsambtenaren verbeteren. Als de opsporingsambtenaren vervolgens in hun proces-verbaal vermelden dat zij een gecertificeerde opleiding en/of permanente educatie hebben gevolgd, dan beschikken de rechter, officier van justitie en verdediging over informatie over de kwaliteit van de technisch opsporingsambtenaar. Een verplichte vermelding dat de technisch opsporingsambtenaar een gecertificeerde opleiding heeft gevolgd kan er bovendien aan bijdragen dat de politie prioriteit geeft aan een goede opleiding van technisch opsporingsambtenaren. Op de vraag welke organisatie in staat zou kunnen zijn om toe te zien op de kwaliteit van opleidingen van technisch opsporingsambtenaren en deze te certificeren noemen de geïnterviewden vooral het NRGD. Andere geschikte organisaties worden daarvoor niet gelijk gezien.

4.5 Registratie van technisch opsporingsambtenaren

De meest vergaande wijze om informatie over de kwaliteit van technisch opsporingsambtenaren te verzamelen en beschikbaar te maken is door geschikte technisch opsporingsambtenaren te registreren.

Deze registratie zou op vergelijkbare wijze kunnen plaatsvinden als bij de registratie van deskundigen in formele zin in het NRGD: volledige toetsing van de kwaliteiten van de technisch opsporingsambtenaar aan de hand van geschreven verslagen. Maar het is ook denkbaar dat de toetsing wordt versimpeld en slechts wordt gekeken naar de opleiding van de deskundige. Ook in de registratiewijze kunnen keuzes worden gemaakt: van een openbare lijst met alle contactgegevens tot een beperkt toegankelijke lijst met alleen namen.

Geen van de geïnterviewden ziet een vorm van registratie van technisch opsporingsambtenaren zitten. De geïnterviewden vrezen dat de toename van bureaucratie niet opweegt tegen de mogelijke kwaliteitswinst. Een volledige registratie van alle technisch opsporingsambtenaren zou veel tijd en geld kosten, aangezien er dan duizenden personen zouden moeten worden getoetst. Daarbij is toetsing aan de hand van de opleiding slechts van beperkte toegevoegde waarde ten opzichte van de certificering van de opleiding. Verder wordt bezwaar gemaakt tegen het openbaar maken van de namen van technisch opsporingsambtenaren. Deze openbaarmaking is niet nodig bij de inschakeling, omdat de officier van justitie, de rechter(-commissaris) en de verdediging – in tegenstelling tot externe deskundigen – niet kunnen specifieke technisch opsporingsambtenaren kunnen inschakelen. Ook wordt er voor gevreesd dat er misbruik wordt gemaakt van openbare persoonsgegevens van technisch opsporingsambtenaren, bijvoorbeeld doordat de betrokken opsporingsambtenaar wordt bedreigd door een verdachte waar onderzoek naar wordt gedaan. Deze bezwaren zijn minder relevant als er een besloten lijst wordt bijgehouden van gecertificeerde technisch opsporingsambtenaren die alleen toegankelijk is op verzoek door de rechter, officier van justitie en eventueel de (raadsman van) de verdachte.

4.6 Afronding

Volgens de geïnterviewden is het wenselijk dat een externe organisatie betrokken raakt bij het bewaken van de kwaliteit van de technisch opsporingsambtenaren. Betwijfeld wordt of de politie zelfstandig in staat is de kwaliteiten van de technisch opsporingsambtenaren voldoende te waarborgen. De accreditatie van politielaboratoria wordt gezien als aanvullende maatregel in een breder pakket. Waar vooral aan wordt gedacht is de betrokkenheid van een externe organisatie bij de opleiding van technisch opsporingsambtenaren. Dit kan bestaan uit de certificering van de opleidingen en de permanente educatie van de technisch opsporingsambtenaren. Hierbij wordt het NRGD genoemd als organisatie die mogelijk geschikt is om deze opleiding te certificeren. De geïnterviewden zien geen heil in de registratie van technisch opsporingsambtenaren in een speciaal register. Gevreesd wordt voor een toename van bureaucratie en voor het openbaar worden van de gegevens van de technisch opsporingsambtenaren.

5. Procedures om de kwaliteit van technisch opsporingsambtenaren te waarborgen

5.1 Uitgangspunten van de wettelijke regeling

Uitgangspunt van de Wet deskundige in strafzaken is dat de kwaliteit van de deskundige al wordt vastgesteld bij de inschakeling. In de huidige wettelijke regeling is daarom uitgebreid geregeld hoe deskundigen in kunnen worden geschakeld. De officier van justitie mag alleen in het NRGD-geregistreerde deskundigen benoemen en de politie benoemt in de praktijk geen deskundigen. De verdachte krijgt een kennisgeving van de benoeming. Vervolgens rapporteert de deskundige aan zijn opdrachtgever. De verdachte krijgt, zodra het belang van het onderzoek zich daartegen niet verzet, een kennisgeving van uitslag. De inschakelingsprocedure voor technisch opsporingsambtenaren is niet wettelijk geregeld. Technisch opsporingsambtenaren hoeven niet te worden benoemd, zo volgt uit de OM-Aanwijzing technisch opsporingsonderzoek/deskundigenonderzoek. Zij krijgen hun onderzoeksoopdracht intern binnen de politie. De uitslag van het onderzoek komt te staan in een proces-verbaal. Een belangrijke verklaring voor het onderscheid tussen formele deskundigen en technisch opsporingsambtenaren is dat een uitgebreide inschakelingsprocedure op gespannen voet staat met een efficiënt verloop van het opsporingsonderzoek.

In beginsel staat de vraag hoe de kwaliteit van forensisch onderzoekers – deskundigen in formele zin en technisch opsporingsambtenaren – kan worden gewaarborgd los van de procedure die moeten worden gevolgd bij het inschakelen van forensisch onderzoekers. Ook op andere momenten in het strafproces kan en behoort de kwaliteit van de forensisch onderzoeker en zijn werk te worden beoordeeld. Tegelijkertijd dient een uitgebreide inschakelingsprocedure ook andere belangen die niet geheel uit het oog mogen worden verloren, zoals het delen van informatie met de verdediging.

In deze paragraaf staat de vraag centraal welke strafvorderlijke procedures ervoor kunnen zorgen dat er in het strafproces voldoende aandacht wordt besteed aan de kwaliteit van de technisch opsporingsambtenaar. Aangezien de inschakeling daarbij in de huidige wet een centrale rol speelt, wordt daar veel aandacht aan besteed. Daarbij wordt naar aanleiding van de interviews eerst kort ingegaan op de vraag of er toch geen goede inhoudelijke redenen zijn om onderscheid te maken tussen deskundigen in formele zin en technisch opsporingsambtenaren. Vervolgens wordt ingegaan op de mogelijkheden om de inschakelingsprocedure te wijzigen en de wenselijkheid daarvan. Tot slot worden nog enkele andere procedurele voorschriften besproken om de kwaliteit van technisch opsporingsambtenaren te waarborgen.

5.2 Opsporing en berechting

Binnen de politie wordt een onderscheid gemaakt tussen de fase van de opsporing en de fase van de berechting in een strafproces. In de visie van de politie heeft dit onderscheid gevolgen voor de eisen die aan de kwaliteiten van de opsporingsambtenaren kunnen worden gesteld. In de fase van de opsporing is het van belang om snel duidelijkheid te krijgen over het misdrijf. Daarbij gaat snelheid soms boven kwaliteit. Dit geldt ook voor het technisch opsporingsonderzoek. Aangezien sporen snel kunnen verdwijnen moeten die snel worden verzameld en snel worden geanalyseerd. Te veel procedurele waarborgen kunnen vanuit dit oogpunt de snelheid en daarmee de effectiviteit van het technisch opsporingsonderzoek bedreigen. Daar komt nog bij dat lang niet alle opsporingsonderzoeken leiden tot vervolging en dat het optuigen van extra waarborgen voor onderzoeken die niet tot resultaten leiden verspilde moeite is. Leidt een opsporingsonderzoek wel tot

vervolging en berechting, dan kunnen de resultaten van het (technisch) opsporingsonderzoek op in die fase van het strafproces kritisch tegen het licht worden gehouden. Als deze kritische beschouwing vragen oproept, is het mogelijk een diepgaander onderzoek te laten uitvoeren door een externe deskundige. Aangezien de snelheid dat niet meer in het geding is, is er meer ruimte voor een controle van de kwaliteit van de ingeschakelde externe deskundige.

Het idee dat er duidelijk onderscheidt is tussen de fase van de opsporing en de fase van de berechting is echter niet in overeenstemming met de wijze waarop tijdens de berechting gebruik wordt gemaakt van de processen-verbaal over de onderzoekshandelingen tijdens het opsporingsonderzoek. Als in een zaak wordt besloten om een verdachte te vervolgen, dan zijn de processen-verbaal belangrijke bewijsmiddelen en hebben ze een vergelijkbare status als deskundigenrapporten. Over het algemeen wordt het opsporingsonderzoek in de fase van de berechting niet nog eens overgedaan. Zo worden getuigen die door de politie zijn verhoord worden niet nogmaals verhoord. Ook technisch opsporingsonderzoek wordt in de regel niet overgedaan door een externe deskundige. Het overdoen van onderzoek is niet efficiënt en daar is ook geen tijd en geld voor. Gezien het belang die de uitkomsten van technisch opsporingsonderzoek kunnen hebben in een zaak is het niet gerechtvaardigd om minder hoge eisen te stellen aan de kwaliteit van dit onderzoek, dan aan het onderzoek van een externe deskundige.

Er zit spanning tussen de begrijpelijke wens van de politie om in het beginstadium van het onderzoek snel en flexibel te kunnen werken en de eveneens gerechtvaardigde wens van de rechter en de procespartijen dat het technisch opsporingsonderzoek van dusdanige kwaliteit is dat een nieuw onderzoek in beginsel niet nodig is. Er kunnen wel enkele suggesties worden gedaan om deze spanning te verminderen: 1) Technisch opsporingsonderzoek zou standaard kunnen worden uitgevoerd door gecertificeerde technisch opsporingsambtenaren. Dit drukt niet zwaar op de flexibiliteit van het opsporingsonderzoek, maar biedt wel garanties voor de kwaliteit ervan. 2) Tijdens het opsporingsonderzoek zou kunnen worden volstaan met een voorlopig verslag. Pas op het moment dat de verdachte daadwerkelijk wordt vervolgd (inclusief het opleggen van een strafbeschikking) hoeft de technisch opsporingsambtenaar (uitgebreid) te rapporteren over het technisch opsporingsonderzoek. Om het mogelijk te maken dat er enige tijd na het verrichten van het technisch opsporingsonderzoek nog een volledig verslag kan worden opgesteld, is het wel noodzakelijk dat het technisch opsporingsonderzoek goed wordt vastgelegd door middel van foto-, video- en audio-opnames. Deze manier van werken houdt de administratieve druk binnen de perken en maakt het tegelijkertijd mogelijk om goede onderbouwde processen-verbaal te schrijven van technisch opsporingsonderzoek dat in een strafdossier terecht komt. 3) Het uitgangspunt bij het verrichten van technisch opsporingsonderzoek zou moeten zijn dat overeenkomstig FO-normen wordt gewerkt. Zodra hiervan wordt afgeweken, moet dit worden genoteerd. Uitwerking van deze notities zijn gewenst als er een volledig proces-verbaal wordt opgesteld.

5.3 Wijzigingen van de inschakelingsprocedure

In 2010 heeft de wetgever een benoemingsprocedure opgetuigd die moet worden gevolgd op het moment dat deskundigen (in formele zin) worden ingeschakeld. Doel van de benoemingsprocedure is om al bij de inschakeling van een deskundige vast te stellen dat hij voldoende kennis en vaardigheden heeft om het onderzoek uit te voeren én om de verdediging in de gelegenheid te stellen invloed uit te oefenen op het deskundigenonderzoek. In de praktijk worden deze doelen maar deels bereikt. Weliswaar zijn de kwaliteiten van NRGD-geregistreerde deskundigen uitgebreid getoetst. Maar de rechter-commissaris is (of was op zijn minst tot voor kort) over het algemeen niet erg kritisch bij het benoemen van niet in het NRGD geregistreerde deskundigen. Bovendien maakt de verdediging in de meeste gevallen geen gebruik van de haar toekomende rechten om tijdens het opsporingsonderzoek

invloed uit te oefenen op het deskundigenonderzoek. Integendeel vaak wordt gewacht tot het hoger beroep om inzake het deskundigenbewijs onderzoekswensen kenbaar te maken. Daar komt bij dat de uitgebreide benoemingsprocedure de belangrijkste reden is om zonder inhoudelijke rechtvaardiging een onderscheid te maken tussen deskundigen in formele zin en technisch opsporingsambtenaren. Dit roept de vraag op of, en zo ja, in welke vorm de benoemingsprocedure moet worden gehandhaafd.

Door de geïnterviewden wordt over het algemeen ingestemd met de huidige procedure voor het inschakelen van forensisch onderzoekers. Er is steun voor behouden van de benoemingsprocedure. De theoretische voordelen van de benoemingsprocedure worden onderschreven. De geïnterviewden vinden het belangrijk dat wettelijk is vastgelegd dat bij de inschakeling van een deskundige in formele zin expliciet zijn deskundigheid moet worden beoordeeld. Ook wordt het belangrijk gevonden dat de verdediging invloed kan uitoefenen op het deskundigenbewijs in formele zin. Sommige geïnterviewden hebben er geen bezwaar tegen als de benoemingsprocedure wordt beperkt tot bijzondere deskundigen, bijvoorbeeld in het geval van TGO-onderzoeken. Maar veel animo is hier niet voor. Dat de theoretische voordelen in de praktijk niet echt worden verwezenlijkt is voor de geïnterviewden geen bezwaar. Daarbij wordt door sommigen opgemerkt dat er laatste tijd wel kritischer wordt geoordeeld over de kwaliteiten van niet-geregistreerde deskundigen. Ook wordt er op gewezen dat het voor de verdediging noodzakelijk kan zijn om tijdig gebruik te maken van onderzoeksmogelijkheden. De rechtssystematische bezwaren tegen de huidige regeling wegen voor niemand zwaar.

Op basis van de interviews kan ook worden vastgesteld dat de inschakeling van de technisch opsporingsambtenaar niet het juiste moment is om uitgebreid naar de kwaliteit van de technisch opsporingsambtenaar te kijken. Op dit punt lopen de wensen inzake de procedure rondom de inschakeling van deskundigen in formele zin en de inschakeling van technisch opsporingsambtenaren ver uiteen. Er is weinig steun voor het benoemen van technisch opsporingsambtenaren. Dit leidt tot te veel administratieve rompslomp. Alleen de geïnterviewde advocaat ziet nog wel het voordeel in van een mogelijkheid om – na uitdrukkelijke wens daartoe van de verdediging – eerder betrokken te raken bij de uitvoering van het technisch opsporingsonderzoek. Maar over het algemeen is het standpunt dat de politie zonder gedoe opdracht moet kunnen geven tot het verrichten van technisch opsporingsonderzoek.

5.4 Overige procedurele voorschriften

Tijdens het strafproces moeten de rechter, de officier van justitie en de verdediging de kwaliteit van de forensisch onderzoeker – deskundige in formele zin of technisch opsporingsambtenaar – en zijn onderzoek beoordelen op basis van het verslag van de forensisch onderzoeker. Inzake het verslag van de deskundige in formele zin bevat het Wetboek van Strafvordering enkele voorschriften, maar die gelden niet voor de technisch opsporingsambtenaar. De meeste geïnterviewden zien een uitbreiding van de rapportageverplichtingen van de technisch opsporingsambtenaar wel zitten. Dit zouden dan vergelijkbare eisen kunnen zijn die ook aan de deskundige in formele zin worden gesteld. Dat houdt in dat de technisch opsporingsambtenaar moet opschrijven welke methode hij heeft toegepast, waarom deze methode tot betrouwbare resultaten leidt en waarom de technisch opsporingsambtenaar bekwaam is in het toepassen van deze methode (zie art. 51l lid 1 Sv). In aanvulling daarop zouden bijvoorbeeld rapportage-eisen die worden geformuleerd in ISO-normen kunnen worden voorgeschreven.¹¹⁴ Ook kan er aan worden gedacht dat de gedragscode NRGD van toepassing te verklaren op het onderzoek van de technisch opsporingsambtenaar – in ieder geval voor zover dit

---

¹¹⁴ In ISO-norm 21043 voor forensisch onderzoek staat bijvoorbeeld dat een rapport: “shall be accurate, clear, unambiguous, impartial and suitable for intended use” (deel 2, onder 10).

normen bevat over de rapportage.¹¹⁵ Voordeel van een uitbreiding van de rapportageverplichtingen is dat de rechter, officier van justitie en de verdediging op basis van deze informatie de kwaliteit van het onderzoek zelfstandig (enigszins) kunnen beoordelen. Bovendien kan met aanvullende rapportageverplichtingen worden voorkomen dat de kwaliteit van processen-verbaal van technisch opsporingsambtenaren onderling onaanvaardbaar veel van elkaar verschillen.

Het uitbreiden van de rapportageverplichtingen van technisch opsporingsambtenaren roept de in paragraaf 5.2 benoemde spanning op tussen het efficiënt uitvoeren van het technisch opsporingsonderzoek en de wens om in de fase van de berechting gebruik te kunnen maken van een uitgebreid verslag door de technisch opsporingsambtenaar. De daar genoemde oplossingen kunnen deze spanning (deels) wegnemen. Oftewel, met de schriftelijke uitwerking van het onderzoeksverslag kan worden gewacht tot duidelijk is dat vervolging wordt ingesteld, zolang het uitgevoerde onderzoek maar op een andere manier wordt opgenomen en vastgelegd – door middel van foto-, video- en audio-opnames.

5.5 Afronding

Er is bij de geïnterviewden weinig animo voor een wijziging van de inschakelingsprocedure, zowel niet voor de afschaffing of inperking van de benoemingsprocedure als ook niet voor een uitbreiding van de benoemingsprocedure. De belangrijkste reden dat het niet wenselijk wordt gevonden dat bij de inschakeling van technisch opsporingsambtenaren wordt gekeken naar hun kwaliteiten, is dat aan het begin van een opsporingsonderzoek snel moet worden geacteerd. Voor dit efficiëntieargument valt wat te zeggen. Niettemin zijn er wel procedures denkbaar die kunnen bijdragen aan de mogelijkheid om de kwaliteit van de technisch opsporingsambtenaar en zijn proces-verbaal te beoordelen, zoals het certificeren van de opleiding en het stellen van de eis dat het proces-verbaal van de technisch opsporingsambtenaar wordt uitgewerkt indien dit wordt gevoegd aan het procesdossier. Bij deze uitwerking kan worden vermeld wie het onderzoek heeft uitgevoerd, welke vaardigheden deze opsporingsambtenaar heeft, welke methodes hij heeft toegepast en in hoeverre is gehandeld overeenkomstig FO-normen.

---

¹¹⁵ Zie bijvoorbeeld onder Ad II.5 van de Gedragscode NRGD (versie 2.0)

6. Bevindingen en conclusies

In dit tweede deel van het onderzoek is onderzocht hoe in het strafproces de kwaliteit van de technisch opsporingsambtenaar kan worden gewaarborgd? Wederom is expliciet aandacht besteed aan de rol die het Nederlands Register Gerechtelijke Deskundigen heeft en kan hebben. In dit afrondende hoofdstuk worden de belangrijkste bevindingen op een rij gezet.

Er moet meer informatie worden gegeven over de kwaliteit van de technisch opsporingsambtenaar en zijn onderzoek

Op dit moment krijgen de rechter, officier van justitie en verdediging te weinig informatie om de kwaliteit van de technisch opsporingsambtenaar en het onderzoek dat hij uitvoert te kunnen beoordelen. Het is wenselijk dat hier wel meer informatie over beschikbaar komt. Het geven van deze informatie stelt de rechter, officier van justitie en verdediging in staat om zich zelfstandig – of eventueel met behulp van een extra deskundige – een oordeel te vormen over de betrouwbaarheid en bewijswaarde van de informatie die de technisch opsporingsambtenaar geeft. Het geven van meer informatie kan er aan bijdragen dat onschuldige verdachten niet onterecht worden veroordeeld, doordat de rechter zijn oordeel heeft gebaseerd op de onjuiste informatie van technisch opsporingsambtenaren. Bovendien heeft de verdachte op grond van artikel 6 EVRM het recht om al het belastende bewijsmateriaal, waaronder de informatie van technisch opsporingsambtenaren, te betwisten. Alleen als de technisch opsporingsambtenaar een toelichting geeft op zijn kwalificaties en zijn onderzoeksresultaten kan de verdediging tot een onderbouwde betwisting komen. Het vertrouwen van de procespartijen en de samenleving dat de rechter de juiste beslissing neemt, is er tot slot bij gebaat als de informatie waar deze beslissing op is gebaseerd, inclusief de informatie van technisch opsporingsambtenaren, voldoende wordt onderbouwd.

Certificering van de opleiding en permanente educatie is de meest gewenste wijze waarop de kwaliteiten van de technisch opsporingsambtenaar kunnen worden gewaarborgd

Het waarborgen van de kwaliteit van de technisch opsporingsambtenaar kan niet volledig aan de politie kan worden overgelaten. De afgelopen jaren lag de verantwoordelijkheid voor de kwaliteit van de technisch opsporingsambtenaren bij de politie, maar de politie is er niet in geslaagd om een systeem op te zetten die waarborgt dat een technisch opsporingsambtenaar voldoende kennis en vaardigheden heeft. Tegelijkertijd is er ook geen draagvlak voor de registratie van technisch opsporingsambtenaren in een register zoals het NRGD. Gevreesd wordt voor een grote toename van bureaucratische werkdruk. Voor de tussenweg is wel veel animo. Er wordt vooral ingestemd met het idee om de opleidingen en de permanente educatie van technisch opsporingsambtenaren te certificeren. Dit verhoogt waarschijnlijk de kwaliteit van de opleidingen. Indien het behalen van een gecertificeerde opleiding wordt vermeld in een proces-verbaal, geeft de certificering ook meer inzicht aan de rechter, de officier van justitie en de verdediging in de kwaliteiten van de technisch opsporingsambtenaar. Het NRGD is een geschikte organisatie om te helpen bij het vormgeven en certificeren van de opleidingen.

De kwaliteit van het technisch opsporingsonderzoek moet blijken uit het proces-verbaal van de technisch opsporingsambtenaar

Procedures om de kwaliteit van technisch opsporingsambtenaren te waarborgen hebben noodgedwongen vooral betrekking op het proces-verbaal van de technisch opsporingsambtenaar. Er moet bij het opstellen van procedures rekening worden gehouden met de spanning tussen enerzijds de wens van de politie om efficiënt onderzoek te kunnen doen en anderzijds de wens van de rechter en de procespartijen om gebruik te maken van kwalitatief hoogstaand bewijsmateriaal. De

inschakeling van een technisch opsporingsambtenaar is niet het juiste moment voor een uitgebreide kwaliteitstoets, omdat de tijdsdruk dan hoog is en het bovendien nog onduidelijk is of het uitgevoerde onderzoek wel gaat worden gebruikt in een strafproces. Het eindverslag van het uitgevoerde onderzoek biedt echter wel mogelijkheden om de kwaliteit van de technisch opsporingsambtenaar en zijn onderzoek te toetsen. De technisch opsporingsambtenaar kan in zijn eindproces-verbaal verantwoorden waarom hij kundig is, daar bijvoorbeeld te vermelden dat hij de (door het NRGD) gecertificeerde opleiding en permanente educatie heeft gevolgd. De technisch opsporingsambtenaar kan in zijn eindproces-verbaal ook verantwoorden hoe hij zijn onderzoek heeft uitgevoerd. Dat dit verslag mogelijk enige tijd na het afronden van het onderzoek wordt geschreven, hoeft geen probleem te zijn zolang op andere wijze nauwkeurig wordt bijgehouden hoe dit onderzoek is uitgevoerd.

Bijlage 1: Gebruikte literatuur

Beaujean 2010

R.G.A. Beaujean, 'De deskundige geregistreerd; rechtspraak, Openbaar Ministerie en verdediging gedupeerd', *Trema* 2010, afl. 5, p. 189-196.

Broeders 2003

A.P.A. Broeders, *Op zoek naar de bron. Over de grondslagen van de criminalistiek en de waardering van forensisch bewijs*, Deventer: Kluwer 2003.

Broeders 2008

A.P.A. Broeders, 'Forensische wetenschap: stand van zaken', in: A.P.A. Broeders en E.R. Muller, *Forensische wetenschap*, Deventer: Kluwer 2008, p. 11-49.

Corstens/Borgers & Kooijmans 2018

G.J.M. Corstens, M.J. Borgers & T. Kooijmans, *Het Nederlandse strafprocesrecht*, Deventer: Wolters Kluwer 2018.

Dubelaar & Nijboer 2008a

M.J. Dubelaar en J.F. Nijboer, 'De procespositie van deskundigen eindelijk wettelijk verankerd', *Delikt en Delinkwent* 2008/2.

Dubelaar & Nijboer 2008b

M.J. Dubelaar en J.F. Nijboer, 'De deskundige en de waarheid. Een nadere beschouwing over enkele aspecten van de toekomstige Wet deskundige in strafzaken', *Delikt en Delinkwent* 2008/67.

Van Esch 2012

C.M. van Esch, *Gedragdeskundigen in strafzaken* (diss. Leiden), Assen: Van Gorcum 2012.

Haverkate 2008

G.C. Haverkate, 'Het voorstel deskundige in strafzaken', *Expertise en Recht*, 2008, 1, p. 17-26.

Haverkate 2009

G.C. Haverkate, 'De wet deskundige in strafzaken [2]', *Expertise en Recht* 2009, 5/6, p. 138-143.

Haverkate 2014

G.C. Haverkate, 'De Wet deskundige in strafzaken [3]', *Expertise & Recht* 2014, afl. 2, p. 47-56.

Hielkema 1996

J. Hielkema, *Deskundigen in Nederlandse strafzaken* (diss. Rotterdam), Den Haag: Sdu 1996.

Hoving 2015

R.A. Hoving, 'Wat is een deskundige? Over het deskundigenbegrip binnen en buiten het (strafproces)recht', *RM Themis* 2015, 2, p. 43-56.

Hoving 2017

R.A. Hoving, *Deskundigenbewijs in het strafproces* (diss. Groningen), Oisterwijk: Wolf Legal Publishers 2017.

Hoving 2018

R.A. Hoving, 'De verkeersongevallenanalyse als bewijsmiddel. Over het gebruik van de conclusies van technisch opsporingsambtenaren, *Verkeersrecht* 2018, afl. 7/8, p. 246-253.

Hoving 2019

R.A. Hoving, 'Deskundigen aanspreken op fouten', *Expertise en Recht* 2019, 4, p. 132-140.

Hoving 2020

R.A. Hoving, 'De deskundige in het gemoderniseerde Wetboek van Strafvordering', *Tijdschrift Modernisering Strafvordering* 2020, 1, p. 18-25.

Keulen 2011

B.F. Keulen, 'De wet deskundige in strafzaken en het EVRM' in: B. Krans e.a. (red), *De deskundige in het recht*, Zutphen: Paris 2011, p. 51-64.

Keulen e.a. 2010

B.F. Keulen, H.K. Elzinga, N.J.M. Kwakman, J.A. Nijboer, *Het deskundigenregister in strafzaken. De beoogde werking, mogelijke neveneffecten en risico's*, Boom: Den Haag 2010.

Keulen & Knigge 2016

B.F. Keulen & G. Knigge, *Strafprocesrecht*, Deventer: Wolters Kluwer 2016.

Knigge 2010

G. Knigge, 'Deskundige wetgeving?', *RMThemis* 2010, afl. 1, p. 1-2

Van der Kruijs 2008

P.W. van der Kruijs, Column, *Strafblad* 2008, p. 224-226.

Nauta e.a. 2020

O. Nauta e.a., *Evaluatie College gerechtelijke deskundigen*, Amsterdam: WODC 2020.

Nijboer/Mevis e.a. 2017

J.F. Nijboer/P.A.M. Mevis e.a., *Strafrechtelijk bewijsrecht*, Nijmegen: Ars Aequi Libri 2017.

Reijntjes 2007

J.M. Reijntjes, 'Deskundigen en tegenspraak', in: F. Hutsebaut en J.M. Reijntjes, *Deskundigen en tegenspraak in het Belgische en Nederlandse strafrecht*, Nijmegen: Wolf legal publishers 2007, p. 95-196.

De Ridder e.a. 2014

J. de Ridder e.a., *Evaluatie van het Nederlands Register Gerechtelijke Deskundigen*, Groningen: WODC 2014.

Smithuis 2014

M. Smithuis, 'Kwaliteitswaarborging van forensisch deskundigen: de stand van zaken', *Expertise en Recht* 2014, 2, p. 57-60.

Visser 2019

M. Visser, 'Wie of wat is een deskundige? Een uitwerking van een rechtsgebied overstijgende definitie van het deskundigenbegrip', *Expertise en Recht* 2019, 4, p. 141-148.

De Wilde 2008

B. de Wilde, 'Bewijsminimumregels als waarborgen voor de waarheidsvinding in strafzaken?', in: J.H. Crijns e.a. (red.), *De waarde van waarheid*, Den Haag: Boom 2008, p. 269-294.